A°. 1860. N°. 166.

Opregte Donderdagsche

HAARLEMSCHE COURANT

van 19 Julij.

Deze Courant wordt dagelijks, met uitzondering van Zon- en Feestdagen, uitgegeven. — Prijs: *f* 5 in de drie maanden.

WEENEN, 16 Julij.

Een telegrafisch berigt uit Milaan meldt, dat de minister *de Cavour* er op bedacht is om den heer *Lafarina* eene vergoeding aantebieden voor den smaad, die hem op Sicilie is aangedaan; — dat de heer *Maniani* voornemens is om zich van zijne ministeriële betrekking te ontdoen, en vermoedelijk door den heer *Farini* zal worden vervangen, en wanneer de heer *Lafarina* met de opengevallen betrekking van den heer *Farini* zou kunnen worden bekleed.

Het gerucht wil, dat de sardinische Regering het aanbod van het bewind van Napels, tot herstel der goede verstandhouding, heeft aangenomen. Indien dit gerucht bevestigd wordt, zal het te bezien staan, of het in de toekomst zal blijken, dat dergelijke toenadering van de zijde van den minister *de Cavour* in ernst gemeend is.

— Dat er eenige verkoeling tusschen Rusland en Frankrijk plaats heeft, schijnt zeker, maar de betrekkingen van de eerstgenoemde mogendheid tot Oostenrijk zijn daardoor nog niet verbeterd.

BERLIJN, 17 Julij.

De plegtigheden bij den verjaardag van het overlijden van Koningin *Louise* zullen niet plaats hebben, vermits de meeste leden van het koninklijk gezin niet daarbij tegenwoordig zouden kunnen zijn. De Prins-Regent zal nog eenige dagen in Baden vertoeven. De Koningin-moeder van Rusland wordt op den Stolzenfels aan den Rijn gewacht.

— Men verneemt van goederhand, dat, bij gelegenheid der zamenkomst der duitsche Vorsten in Baden, die der Midden-Staten den Prins-Regent eene wijziging van zijn ministerie hebben aangeraden, met behoud alleen van den vorst van *Hohenzollern* en den heer *v. Auerswald*, en dat dergelijke wijziging van die zijde als het middel is aangewezen, om eene overeenkomst van die Staten met Pruissen op goede gronden te vestigen. Een en ander maakt hier ter stede geen goeden indruk.

VAN DEN RIJN, 17 Julij.

Naar men verneemt, zal de aangekondigde conferentie van de belanghebbenden bij de Rijnvaart den eersten Augustus in Karlsruhe worden geopend; — is Nassau tegen eene afschaffing van de Rijntollen, maar genegen, om dezelve belangrijk te verminderen.

PARIJS, 16 Julij.

De prijzen der fondsen waren heden ter beurze willig. De aandacht der kapitalisten was gevestigd op een berigt van den heer *Grandguillot* in den *Constitutionnel*, inhoudende, dat Spanje, op verzoek van Frankrijk, onder de groote mogendheden zal worden geteld.

Te dezer zake wordt aangemerkt, dat deze mededeeling geheel voor rekening van den genoemden publicist moet worden gelaten, en het zeer ligt mogelijk is, dat de Regering alhier zoodanige verheffing voor Spanje wenscht, maar het altijd de vraag zal zijn, of Spanje niet voor eene eer zal bedanken, waardoor het genoodzaakt zou worden om eene aanzienlijke krijgsmagt op den duur onder de wapenen te houden en zich belangrijke geldelijke opofferingen te getroosten voor zijne vertegenwoordiging in het buitenland. Verder zou niet uit het oog moeten worden verloren, dat een Staat geenszins eene groote mogenheid wordt wanneer de andere mogendheden daartoe besluiten, maar dat dit afhankelijk is van het overwigt, 't welk kan worden uitgeoefend in Europa, en van de materiële hulpmiddelen, waarover kan worden beschikt om dat overwigt desgevorderd te doen gelden. Men meent te kunnen verzekeren, dat Spanje volstrekt niet heeft gevraagd om voor eene groote mogendheid te worden verklaard, maar dat het door den oorlog met Marocco uit het militaire oogpunt aanmerkelijk in eer en aanzien is gestegen; 't welk ook gereedelijk wordt erkend door de overige mogendheden, met uitzondering welligt alleen van Engeland.

— Een der te Turin uitkomende militaire organen heeft verzekerd, dat Frankrijk elke aanvraag om verlof weigert aan fransche krijgslieden, behalve aan diegenen, welke in dienst van Sicilie of van *Garibaldi* verlangen overtegaan. Dit berigt wordt heden ten stelligste tegengesproken door *la Patrie* en *le Pays*, even zeer als hetgeen is gemeld omtrent het vergaan op 15 Mei van het linieschip *Duperré* in de wateren van China. — Inmiddels vreest men, dat het artilleriepark, 't welk aan boord van het stoomschip *Isère* was ingescheept, verloren is gegaan. De *Moniteur* vermeldt heden het stranden van dien bodem.

Naar luid van het dagblad *le Siècle*, maakt *Garibaldi*, die thans, wat de binnenlandsche aangelegenheden van Sicilie betreft, geheel vrij en onafhankelijk is, aanstalten om met de 10,000 vrijwilligers, welke uit Boven-Italie tot hem zijn overgekomen, eene belangrijke expeditie te ondernemen.

De italiaansche bewegings-organen deelen eene door den garibaldiaanschen generaal *Medici* aan de Sicilianen gerigte proclamatie mede, waarin voorkomt, dat de strijd zal worden voortgezet in het Napelsche, en de patriotten niet zullen rusten voor dat de italiaansche driekleur wappert van het St. Marcus-paleis te Venetie. In deze proclamatie prijst *Medici* de Sicilianen, omdat zij de eersten en *de eenigen* zijn geweest om den strijd tegen den overheerscher te beginnen. „*Wij* vrijwilligers (dus zegt de generaal), die de slagvelden van Lombardije hebben opgeluisterd, wij snellen toe ter *uwer* ondersteuning, als *geroepen door onzen plicht*." Hij smeekt als het ware de jongelingen om ter verdediging van vaderland en vrijheid als vrijwilligers onder *Garibaldi* dienst te nemen. „Ik zal (dus laat *Medici* zich uit) trotsch zijn op de eer van het bevel over u te voeren. *Wij* zullen dezen alouden en roemrijken grond, welke *u* heeft zien geboren worden, vrijmaken."

De overgaaf van de napolitaansche stoomkorvet *Veloce* aan *Garibaldi* is thans eene zekerheid. Aan boord van dat schip is de generaal *Pianelli*, de voormalige bevelhebber van het leger in de Abruzzen, naar Messina overgebragt. Van Messina is hetzelve gestevend niet van Napels, maar naar Palermo, waar het door den commandant ter beschikking van den dictator is gesteld.

De ultramontaansche schrijvers van *le Monde* zijn overtuigd, dat de afscheiding van graaf *Cavour* en *Garibaldi*, al is die ernstig gemeend, niet van langen duur zal zijn, omdat de beide revolutionairen niets anders beoogen dan den val van het te Rome gevestigde gezag. Volgens hen, gaat *Garibaldi* daarbij openlijk te werk, en trekt hij aan het hoofd van eene krijgsmagt ten aanschouwe van de geheele wereld te veld, terwijl graaf *Cavour* in het duister arbeidt en in stilte de mijnen graaft, welke te gelegener tijd moeten springen. Het zou de vraag zijn, hoe de twist zal worden bijgelegd tusschen die twee revolutionairen, maar nog veel meer, of zij, hetzij vereenigd, hetzij gescheiden, de zege zullen behalen. Daarbij alleen heeft het groote publiek belang. De *Monde* vestigt de aandacht op een hier ter stede uitkomend voornaam dagblad, 't welk de voorstanders van het Pausdom bespot, en hun vrees wil aanjagen door te verkondigen „*Rira bien qui rira le dernier*". Het clericale blad weet zeer goed, wie dat zijn zal, maar merkt aan, dat de goddelijke Voorzienigheid meestal dan eerst zegepraalt, wanneer de aarde met bloed en puinhoopen bedekt is, te midden van het gejuich der verblinden, welker vreugde slechts van korten duur moest zijn.

— Er is steeds spraak van eene zamenkomst van den Keizer met den Prins-Regent van Pruissen, in eene stad der oostelijke departementen, omstreeks het midden der maand Augustus.

— De algemeene begrooting is in de zitting van het Wetgevende Ligchaam van heden aangenomen, met 241 tegen 5 stemmen.

Uit de beraadslaging, welke is gevoerd, is gebleken, dat het normale cijfer van de fransche legermagt voortaan 600,000 man zal zijn. De generaal *Achard*, die als commissaris der Regering de begrooting van Oorlog heeft verdedigd, heeft verklaard, dat die krijgsmagt *noodig* is voor de verdediging van Frankrijk, 't welk steeds in staat moet zijn om zich bij alle voorkomende gelegenheden te doen gelden.

Het zou de vraag zijn, wat de lieden, die nog altijd blijven staat maken op het onvoorwaardelijke behoud van den vrede, denken over deze toelichting van de voordragten der Regering hier te lande.

— De heden alhier bij het gouvernement uit Syrie ingekomene berigten schijnen van eenen hoogst ernstigen aard te zijn. Weder een aantal Christenen zijn daar te lande door de dweepzieke Muzelmannen om hals gebragt. Men is overtuigd, dat de toestand van het Oosten spoedig zoo bedenkelijk zal worden, dat ten gevolge van de verwikkelingen daar te lande zelfs de italiaansche aangelegenheden op den achtergrond zullen geraken.

PARIJS, 17 Julij.

De laatste alhier uit Syrie ontvangene berigten hebben ter beurze een buitengewonen indruk te weeg gebragt. Aldaar wenschte men, dat Frankrijk, altijd evenwel na zich met de groote mogendheden te hebben verstaan, ten spoedigste tusschenbeide kwam.

Ook is men steeds bekommerd, ter zake van de wending, welke de napelsche aangelegenheden zullen kunnen nemen. Het gerucht is in omloop, dat eene oproerige beweging in Napels is uitgebroken, ten gevolge van eene botsing tusschen de menigte en de troepen, welke laatsten vuur zouden hebben gegeven. Het is mogelijk en zelfs waarschijnlijk, dat dit gerucht, of overdreven, of onwaar is, maar men erkent algemeen, dat elk oogenblik eene uitbarsting in de hoofdstad van het koningrijk der Beide Sicilien kan plaats hebben. De ministeriële verandering, welke daar ter stede weder heeft plaats gehad, kan, naar men meent, aanleiding geven tot de meest onvoorziene verwikkelingen.

— De Regering beraamt thans maatregelen, ter vervanging van het geschut, 't welk, naar China bestemd, met het transportschip *Isère* is verloren gegaan. Men brengt daarmede de aanvraag van een krediet in verband, 't welk door de uitgifte van schatkist-biljetten moet worden gedekt.

De markies *de la Grecca*, de buitengewone gezant van den Koning van Napels, is hier aangekomen en gisteren op het paleis van Saint-Cloud door Keizer *Napoleon* ten gehoore ontvangen. Men weet niet, of de onderhandelingen zullen kunnen worden voortgezet, thans, nu het Kabinet *Spinelli* is afgetreden, en de heer *de Martino* alleen is aangebleven als de vertegenwoordiger van de door het vorige ministerie voorgestane staatkundige beginselen. Men vermoedt hier, dat de zaken zoo hier te Parijs, als te Turin, vooreerst hangende zullen blijven.

In sommige diplomatieke kringen ziet men de toekomst vooral niet minder duister te gemoet dan zulks ter beurze geschiedt. In die kringen is men overtuigd, dat de concessien, waartoe de Koning van Napels is overgegaan, onvoldoende zullen zijn tot het herstel van de goede verstandhouding tusschen de napelsche liberalen en het leger; — dat vooral ook ten gevolge der voortdurende kuiperijen der aanhangers van *Garibaldi* en van *Mazzini*, de spanning zal toenemen, waarvan nieuwe en ernstige botsingen het gevolg zullen zijn. Het zou opmerking verdienen, dat Rusland, ten aanzien van Napels eene andere staatkunde schijnt te zullen volgen. Graaf *Kakoskin*, de ambassadeur van den Czaar bij Koning *Frans II*, heeft last bekomen om zich naar Dresden te begeven, en aldaar Rusland te vertegenwoordigen.

LONDEN, 16 Julij.

Een aantal corpsen van de vrijwillige scherpschutters, meestal in het zuiden van Engeland te huis behoorende, hebben zich verleden zaturdag bij Chislehurst vereenigd en op een daartoe geschikt terrein een spiegelgevecht gehouden. Zij waren bij die gelegenheid in twee brigaden verdeeld, te zamen omstreeks 3000 man sterk, en hebben de manoeuvres, waarbij ook veel gevuurd werd, met grooten ijver volbragt. Volgens deskundigen is deze eerste proef van de geschiktheid der scherpschutters-corpsen voor de veld-dienst zeer goed uitgevallen, en heeft zij de goede verwachting van de bruikbaarheid, in geval van nood, dezer nieuwe krijgsmagt niet weinig versterkt.

Dienzelfden dag is bij Liverpool eene wapenschouwing gehouden over de vrijwillige artillerie- en scherpschutters-corpsen, welke in die stad en hare omstreken te huis behooren. Daarbij waren omstreeks 4900 man onder de wapenen.

— Verleden donderdag hebben nabij Lurgan, in het noorden van Ierland, zeer te betreuren onlusten plaats gehad, bij gelegenheid der viering van den verjaardag van den slag bij de Boyne. Eene groote menigte protestanten, behoorende, naar men zegt, tot de dusgenaamde Oranjegenootschappen, zijn met een aantal vrouwen en kinderen, te zamen eenige duizenden in getal, uit de omstreken van Lurgan in die stad binnengetogen, om de godsdienstoefening bij te wonen. Naar huis trekkende heeft die stoet op eenigen afstand van de stad eene groote menigte r.-katholieken ontmoet, en is het tot eene botsing tusschen de twee partijen gekomen, waarbij al spoedig, behalve van steenen, ook van vuurwapenen gebruik is gemaakt, die men in de naburige huizen schijnt gevonden te hebben. Zestien personen zijn gewond, waarvan twee zeer zwaar. Dienzelfden dag zijn verscheidene deelnemers aan de vechtpartij gearresteerd, en is een geregtelijk onderzoek begonnen.

— Uit Nieuw-York, 4 Julij, wordt gemeld, dat de *Great-Eastern* den vorigen dag voor het publiek ter bezigtiging is gesteld en reeds door 1500 personen bezocht was. De toegang-prijs was 1 dollar. — Men heeft bevonden, dat de bodem van het genoemde monsterschip sterk met zeewier, schelpen en andere onreinheden van dien aard bezet was, en men berekent, dat de snelheid der vaart daardoor twee knoopen in 't uur vertraagd is geworden.

Over Nieuw-Orleans zijn te Nieuw-York berigten uit Mexico ontvangen, die zeer ongunstig voor de partij der geestelijkheid luiden. *Miramon*, het hoofd van die partij, was, naar men verzekerde, bij Salamanca door troepen van de liberalen, onder *Yaragoza*, verslagen en persoonlijk krijgsgevangen gemaakt. Een ander gedeelte van *Miramon's* krijgsmagt, onder *Ramirez*, was door *Ortega* geslagen. — In eenige mexicaansche provincien was nu eene partij opgestaan om *Comonfort* weder aan het bestuur te brengen.

— Volgens de hier aangebragte tijdingen uit Hongkong van 23 Mei, waren destijds bijna al de voor de nieuwe operatien tegen de Chinezen bestemde britsche troepen en oorlogschepen aldaar aangekomen. Eene batterij Armstrong-kanonnen en een gedeelte van een regiment dragonders uit Madras werden nog verwacht. Vele transportschepen met troepen waren reeds noordwaarts vertrokken, en de opperbevelhebber van de krijgsmagt, generaal *Hope Grant*, zou tegen het einde der maand insgelijks den togt derwaarts aannemen. Men dacht echter, dat de werkelijke operatien tegen de Chinezen niet voor de aankomst van lord *Elgin* zouden beginnen. Met groot ongeduld werd die staatsman verwacht. — De Franschen waren, naar luid dezer berigten, nog niet geheel gereed met hunne toebereidselen voor den nieuwen oorlog. — Te Hongkong werd gesproken van voorstellen, die het russische gouvernement aan de Chinezen gedaan zou hebben tot vereffening der geschillen met de Engelschen en Franschen, met bijvoeging, dat die voorstellen bij de engelsche bewindslieden, maar geenszins bij de fransche, bijval hadden gevonden.

— De beurs bleef heden op de vorige hoogte.

's GRAVENHAGE, 17 Julij.

Z. M. de Koning heeft den heer *van Heeckeren van Kell*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend, als burgemeester van Angerloo, en als dijkgraaf van den Baarbroeksch-dijk.

Z. M. heeft benoemd tot regter pl. vervanger te Dordrecht den heer m^r^. *A. den Bandt*.

Z. M. heeft toegevoegd aan het gezantschap te Parijs den raad van legatie jh^r^. m^r^. *O. W. J. Berg van Middelburch*, thans te Londen, en heeft overgeplaatst bij de missie te Kopenhage den heer m^r^. *W. F. Rochussen* secretaris te Parijs.

's GRAVENHAGE, 18 Julij.

Bij de beraadslaging van de Tweede-Kamer van gisteren heeft Z. E. de minister van Financien nog op eenige ter spraak gebragte bedenkingen ten aanzien van het ontwerp voor den aanleg der spoorwegen geantwoord, en daarbij verklaard, dat de uitvoering door het departement van Binnenl. Zaken inderdaad geen bezwaar zoude opleveren; dat het buitendien nog de vraag zou zijn, of, bij den aanleg van geconcessioneerde spoorwegen, de werkzaamheden van dat departement niet nog veel belangrijker zouden zijn, en dat eene dergelijke bedenking toch niet voldoende zoude wezen om uit dien hoofde niet tot de daarstelling van een zoo noodig als nuttig werk te besluiten.

Eene bedenking van den heer *v. Bosse*, alsof bij den on-

derwerpelijken aanleg slechts twee handelswegen zouden worden geopend, in stede van *drie*, zoo als bij het vorige ontwerp, heeft de minister beantwoord met de opmerking, dat met het onderwerpelijk ontwerp *vier* handelswegen zouden worden daargesteld, als: van Vlissingen, Rotterdam, Amsterdam en Harlingen. Ten aanzien van het vermoeden, alsof de Noordhollandsche-spoorweg niet op den voorgrond was gesteld, in het belang van den waterweg van Amsterdam, heeft Z. E. verzekerd, dat de Regering geen ander doel heeft, dan om aan Amsterdam, zoowel als aan Rotterdam, goede waterwegen te verzekeren, en het noodige daartoe aan te wenden, en dat het volstrekt de bedoeling niet is om den Noord-hollandschen-spoorweg te isoleren. Met betrekking tot de kosten, meent de minister, dat in deze alleen moet worden gelet op die, welke de spoorwegen zullen vereischen, en dat het dan de vraag is, wat voordeeliger moet worden geacht, honderd millioenen, of 28 millioenen met een rente-waarborg van 4½ millioen 's jaars; — en wat meer verzekerd zal zijn, iets, waarvan de daarstelling bij de wet is bepaald, of iets, waarover nog met bijzondere personen moet worden onderhandeld.

De heer *van Nispen* heeft gemeend, dat de voordragt dit voordeel oplevert, dat men zich bij dezelve alleen verbindt voor hetgeen men heeft, en niet anticipeert op de toekomst, — dat men derhalve bij ongunstige gebeurtenissen kan overwegen, wat zal behooren te geschieden, terwijl men zich, met een rente-waarborg, eene verpligting oplegt, aan welke ten allen tijde moet worden voldaan.

De heer *v. Voorthuysen* heeft verklaard, een groot voorstander te zijn van spoorwegen, welligt meer dan de minister zelf, maar te hebben verwacht, dat de Regering de voorkeur zoude hebben gegeven aan het middel van subsidie, ter bevordering van den aanleg. Nu de Regering zich heeft bepaald bij den aanleg door den Staat, acht hij het bezwaarlijk om zich daartegen te verklaren, en derhalve het bevredigen van het regtmatig verlangen van het volk op nieuw te belemmeren; — te meer, daar hij niet kan toegeven, dat dergelijke aanleg in strijd zoude zijn met de regelen der staatshuishoudkunde, en zoodra het stelsel van subsidie of rente-waarborg te bezwarend mogt zijn, men wel tot dergelijk middel zou moeten besluiten. Hem is echter voorgekomen, dat men mag vragen, of de minister de gronden, op welke hij het vorige ontwerp heeft bestreden, en alzoo zijn gevoelen heeft opgeofferd, — en wel inzonderheid op het stuk der geldmiddelen tot andere inzigten is gekomen.

De heer *Idserda* verlangt spoorwegen, doch tot den minsten prijs, en met de zekerheid, dat zij tot stand zullen komen. Hij verklaart zich alzoo tegen de onderwerpelijke voordragt, als te bezwarend, en tevens te onzeker betreffende de uitvoering, en wenscht, dat nog eene proef zal worden genomen, om door het uitlokken eener vrije mededinging, den aanleg door bijzondere personen te verkrijgen.

De heer *Wintgens* heeft verklaard, dat hij niet overtuigd is, dat de Regering den regten weg heeft ingeslagen om in het onderwerpelijke nationale belang te voorzien. Hij geeft niet toe, dat het gebleken zou zijn, dat het daarstellen van spoorwegen door bijzondere personen niet te verkrijgen zou zijn. Hij meent, dat men sedert jaren dergelijken aanleg heeft tegengewerkt, en dat de aanvragers zich te regt daarover hebben beklaagd. Hij verlangt, dat de proef alsnog zal worden genomen, en meent dat, als die mislukt, het tijd genoeg zal zijn om de spade in den grond te steken.

De heer *v. Twist* heeft den voorgestelden aanleg niet minder bezwarend voor den Staat voorgesteld, dan het vorige ontwerp, 't welk op dien grond is bestreden. Ook deze spreker was van oordeel, dat de ondervinding nog niet had bewezen, dat hier te lande geene spoorwegen bij concessie zouden kunnen worden tot stand gebragt. Hij is niet overtuigd, dat men, met de onderwerpelijke voordragt aantenemen, de zekerheid zal bekomen, dat het aangekondigde werk volvoerd zal worden, en dat men jaarlijks daartoe over tien millioenen zal kunnen beschikken. Hij verlangt spoorwegen, en wil zich daarvoor opoffering getroosten, maar op minder bezwarende en meer verzekerde wijze dan alsnu is voorgesteld.

De heer *v. Bosse* is teruggekomen op de financiële aangelegenheden, en heeft begrepen, dat daarbij niet alleen behoort te worden gelet op de kosten der spoorwegen, maar ook op de andere buitengewone en belangrijke uitgaven, in welke moet worden voorzien; — dat alsdan eene jaarlijksche uitgave van 10 à 12 millioenen veel bezwaarlijker voor de geldmiddelen kan worden, dan een in verhouding veel minder bedrag. Hij heeft den minister herinnerd aan de gronden, op welke deze het vorige ontwerp heeft bestreden.

De heer *Heemskerk Az.* heeft den wensch betuigd, dat aan de Kamer het geluk te beurt zal mogen vallen om door den aanleg van spoorwegen een volkswensch te bevredigen. Hij heeft doen opmerken, dat alom in Europa spoorwegen worden aangelegd, tot zelfs in Zweden en in Portugal, en dat men in Nederland in dat opzigt nog ten achteren is; — dat men van den bloeijenden staat der geldmiddelen nog niets anders heeft genoten dan schuldvermindering en afschaffing van belasting; — dat dit zeer wenschelijke zaken zijn, maar dat de bevolking voor het oogenblik nog meer verlangt, en ook spoorwegen begeert: — dat het hem geraden voorkomt aan dien wensch te voldoen, en wel door den aanleg van dergelijke wegen door den Staat, vermits het niet bewezen is, dat de Staat duurder bouwt, dan een bijzonder persoon, en daarentegen wel is gebleken, dat bij concessien zeer verkeerde praktijken plaats hebben. Ofschoon de spreker nog bedenkingen heeft op ondergeschikte punten, heeft hij zich bereid verklaard om de voordragt aantenemen.

De heer *Olivier* heeft zich tegen de voordragt verklaard, op grond, dat zij zoude strekken om, in de toepassing, onze constitutionele staats-instellingen te bederven, door het daarstellen van middelen, die de Regering jaarlijks zou kunnen aanwenden om dusgenaamde kwalijkgezinden te bestraffen en welgezinden te beloonen; — dat zij als hoogst bezwarend voor de geldmiddelen moet worden aangemerkt, ook vermits daarbij aan geene verdere afschaffing van belasting zou kunnen worden gedacht.

Op het hoofdbezwaar van den heer *Olivier* antwoordende, heeft Z. E. de minister van Financien op het voorbeeld van België gewezen, alwaar staatsspoorwegen bestaan, zonder benadeeling van de constitutionele instellingen. Den heer *v. Bosse* heeft Z. E. doen opmerken, dat men in deze heeft te letten op het standpunt, van 't welk men heeft moeten uitgaan. Z. E. heeft daarbij betuigd, met genoegen te hebben bespeurd, dat dit zeggen de lachspieren van vele leden heeft gaande gemaakt, en dat het hem alzoo heeft mogen gelukken om in eene zoo ernstige zaak eenige afleiding te geven; maar dat het intusschen zeker is, dat het standpunt, van 't welk men in 1859 het ontwerp moest beschouwen, geheel verschillend is van het tegenwoordige.

De heer *Elout* heeft zeer aangedrongen op het overleggen van de stukken, betreffende de lijn naar Gorinchem. De minister van Binnenlandsche Zaken heeft verklaard, dat zoo mogelijk aan dit verlangen zal worden voldaan. — De heer *v. Twist* heeft geoordeeld, dat met den aanleg van dergelijke lijn aan veler bezwaren zou worden tegemoetgekomen.

De heer *v. Heukelom* heeft verklaard, bij zijn gevoelen betreffende de spoorwegen te volharden, en heeft bij die gelegenheid verklaard, dat Amsterdam veel meer belang heeft bij eene verbetering van den waterweg naar zee, dan bij een spoorweg naar het Nieuwe Diep. Hij heeft zich beklaagd over de vertraging, welke door vroegere Regeringen nopens de doorgraving in Noord-Holland is te weeg gebragt.

— De heeren *Wybenga* en *Lycklama* hebben een amendement ingediend, strekkende om den weg van Meppel naar Harlingen, langs het Heerenveen, Sneek en Bolsward aanteleggen, en alzoo niet van het Heerenveen op Leeuwarden te rigten.

— In de bijeenkomst van de Tweede-Kamer van heden is de beraadslaging over de voordragt, nopens den aanleg der spoorwegen, voortgezet, en wel in de eerste plaats over het eerste artikel, betreffende hetwelk de heer *Thorbecke*, met nog dertien leden, een amendement heeft voorgesteld.

De heer *Thorbecke* heeft dit zijn amendement verdedigd en toegelicht, hetwelk door hem is voorgedragen, om eene proef te nemen om den aanleg der spoorwegen, door middel van concessie aan bijzondere personen, te bekomen, en daardoor meerdere zekerheid te erlangen, dat die aanleg werkelijk zal worden tot stand gebragt.

De heer *de Poorter* heeft begrepen, dat het amendement de wet in haar hart treft, en alleen kan leiden tot uitstel en tijdverlies.

De heer *de Kempenaer* heeft doen opmerken, dat het voorstel van den heer *Thorbecke* niet is een amendement, maar eene omkeering van het beginsel der voorgedragene wet, en in strijd met het belang des volks, 't welk verlangt, dat de hand aan 't werk zal worden geslagen, waartoe het aannemen van de voordragt der Regering kan leiden, en die hij in dat opzigt als eene weldaad beschouwt.

De heer *Dirks* heeft in gelijken zin gesproken, en begrepen, dat het amendement niet alleen tot een onbepaald tijdverlies zoude leiden, maar de voordragt der Regering den doodsteek geven.

Nog andere leden hebben het woord daarover gevoerd, en de minister van Binnenlandsche Zaken heeft verklaard, dat, als het amendement mogt worden aangenomen, de Regering de voordragt zoude intrekken.

Morgen zullen de beraadslagingen worden voortgezet.

HAARLEM, 18 Julij.

Telegrafische berigten.

TURIN, 17 Julij De heeren *Manna* en *Winspeare* zijn door den minister *de Cavour* ontvangen. Volgens bijzonder berigten uit Napels, zouden de leden van het ministerie hun ontslag hebben aangeboden, en zou de heer *de Martino* een nieuw bewind bijeenbrengen.

Te Napels moet een gevecht tusschen de troepen en de menigte, bij gelegenheid van het ontschepen der uitgewekenen, hebben plaats gehad, waarbij dooden zijn gevallen.

PARIJS, 18 Julij. De half-officiële *Constitutionnel* bevat een betoog, inhoudende, dat het blijkt, dat, met betrekking tot de moordtooneelen in Syrie, het de turksche Regering heeft ontbroken aan magt, of aan kennis van zaken; — dat er een groot kwaad is bedreven, maar dat Europa, nu gewaarschuwd, de herhaling van dergelijke misdrijven niet zal gedoogen, maar in acht nemen wat het aan bevolkingen verschuldigd is, die te lang en gedurende drie eeuwen de slagtoffers van slavernij zijn geweest.

MARSEILLE, 17 Julij. Men heeft berigt uit Beyruth van den 5den. Een Christen, door een Turk getergd, had dezen gedood, en dit had aanleiding gegeven tot het mishandelen van andere Christenen, derwijze dat de turksche overheid den schuldige had doen onthoofden. De Maroniten vlugtten bij duizenden en werden door de fransche kloosterlingen, naar vermogen, verzorgd. De fransche scheeps-bevelhebbers bewaakten de havens aan de kust. Den 5den had men in Beyruth geen ander berigt, ten aanzien van Damascus, dan dat de fransche consul veel geestkracht betoonde, en zeer tevreden was over de ondersteuning van *Abd-el-Kader* met zijne Algerijnen. De moord der Christenen moet den 9den zijn begonnen.

WEENEN, 17 Julij. Het oostenrijksche stoomschip *Radetsky* stevent naar de kust van Syrie om, met de scheepsmagt der andere mogendheden, de Christenen daar te lande zooveel mogelijk te beschermen.

LONDEN, 17 Julij. Lord *Wodehouse* (een der bewindslieden) heeft heden in het Hoogerhuis, op eene dienaangaande gedane vraag, medegedeeld, dat het door *Reuter* bekend gemaakte berigt van een in Damascus aangerigt bloedbad maar al te zeer overeenkomstig de waarheid is. Daar zijn 500 personen, onder welke de nederlandsche consul, vermoord.

TURIN, 18 Julij. Een der te Florence uitkomende nieuwsbladen meldt, dat in den avond van den 15den te Napels manschappen der koninklijke garde geweldenarijen jegens de bevolking hebben gepleegd, onder den kreet van *leve de Koning!* Bij die gelegenheid waren verscheidene dooden gevallen, en een vijftigtal personen gewond. Er was een geregtelijk onderzoek van het voorgevallene begonnen. De Koning had de kazerne bezocht, en de troepen krachtig toegesproken. Het garnizoen had den eed van trouw aan de Constitutie afgelegd. Het volk hield zich rustig, maar was verbitterd.

LONDEN, 18 Julij. De *Times* meldt, dat, indien de Porte de orde in Syrie niet kan herstellen, de mogendheden omtrent het toekomstige lot van dat ongelukkige land beslissen zullen.

Volgens een door *Reuter* medegedeeld telegram, is nog niets beslist omtrent eene regtstreeksche tusschenkomst der groote mogendheden in Syrie, maar duren de onderhandelingen daarover voort.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 18 Julij. Den 17den dezer in **Texel** BINNENGEKOMEN: *Angelita*, Cassanovas, Baltimore; *Fourmi*, Aubry, Nantes; *Anna Margareth*, Evans, Cardiff.

UITGEZEILD: *Sunshine*, Watson, Cardiff. Wind w. n. w.

Den 17den dezer in **Helvoet** BINNENGEKOMEN: *Aramede Snow*, Harnden en *Ellen Stewart*, Coffin, beide van Baltimore; *Union*, Horstman, Newjork; *Victorine Meline*, Doeuvre, Requejada; *Frimart*, Williams, Nantes; de stoomb. *Osprey*, Liverpool; *Holyrood*, Leith; *Amazone*, Iversen, Libau.

NIETS UITGEZEILD. Wind w. - n. n. o.

Den 23sten Mei in Straat Sunda aangekomen: *Weltevreden*, Duinker, Batavia naar Nederland.

Den 31sten Mei te Singapore binnengekomen: *Johanna Maria Christina*, Gorter, Cardiff.

Den 30sten Junij te Newjork binnengekomen: *David Stewart*, Prentief, Rotterdam; 2 dezer *Holland*, Heeker, Amsterdam.

Den 13den dezer van Havre uitgezeild: *Jan Hendrik*, de Jong, Hongkong.

Den 14den dezer te Londen binnengekomen: *Cornelia Geertruida*, Hoeksma, Amsterdam; 15 dito *Willemine & Henriette*, de Boer, Montevideo.

Den 14den dezer bij Dungeness aangekomen: *Bezoekie*, Rusman, Rotterdam naar Batavia.

Den 11den dezer bij Folkestone aangekomen: *Minerva*, van Ommeren, Rotterdam naar Philadelphia.

Den 13den dezer te Queenstown binnengekomen: *Jacobina*, Legger en 14 dito *Zorg en Vlijt*, Mulder, beide van Maracaïbo; 15 dito *Edouard Julie*, Mennen, Batavia.

Den 15den dezer op de Elve binnengekomen: *Maria Cornelia*, Brinkerink, Fernambuck.

Gepraaid: 6 Julij, op 50° 5′ n. b. en 2° 12′ w. l., *Landbouw*, Kleinenberg, Amsterdam naar Batavia; *Jan van Schaffelaar*, Verbeek, Sunderland naar Singapore.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

18 *Julij* 1860. 4½ *ure.*

	van	tot	gebl.
NEDERLAND.			
W. Schuld 2½ p	63 13/16	⅞	—
" 3 "	76⅝	11/16	—
" 4 "	98⅝	¾	98⅝
O. I. Leen. 4 "	97 3/16	—	
Amort. Sd. 3½ "	—	—	—
Hand. op resc.	132¾	133⅝	133⅜
" a cont. 4½ "	133	—	—
" Leen. 4 p	—	—	—
Holl.-Spw.	—	—	—
Leening 4½ p	—	—	—
Rijn-Spw. 4½ "	101	—	—
BELGIE.			
Ct. Bel. B. 2½ p	—	—	—
" *Rots.* 2½ "	52⅜	—	—
FRANKRIJK.			
Certif. 3 p	—	—	—
SPANJE.			
Oblig. 1½ p	39½	⅝	39⅝
" 3 "	48½	—	—
" Bin. 3 "	47⅞	15/16	—
Am.-Schuld	20 9/16	21/16	20⅝
Bew. Coup.	4⅞	15/16	—
PORTUGAL.			
Oblig. 3 p	44 5/16	⅜	—
" 1856. 3 "	42⅜	7/16	—
RUSLAND.			
Hope & C°. 5 p	102⅛	¼	102⅛
" 5 "	100¾	⅞	—
Certif. Obl. 5 "	85¼	—	—
" " 4 "	80	⅛	80⅛
" o. 2341. 4 "	81	¼	81¼
" " 5 leen. 4 "	—	—	—
" 5 Ser. 5 "	88½	⅝	88⅝
" 6 " 5 "	96⅞	97¼	97
" Hamb. 5 "	—		—
" Lond. 5 "	—	—	—
" " 4½ "	91⅜	½	91⅜
" " 3 "	61⅞	62	62
Insch. 6 "	—	—	—
Cert. 6 "	60¼	—	—
Spw. Act. 5 "	—	—	—
" volgef. 5 "	212½	213¼	—
Hijpoth. 4½ "	—	—	—
POLEN.			
Aand. 1835. *f*	—	—	—
Oblig. 4 p	79¾	—	—
PRUISSEN.			
Oblig. 59. 5 p	103⅛	—	—
Aand. 54. 3½ "	—	—	—
OOSTENRIJK.			
Obl. Met. 5 "	51⅜	½	51⅜
" " 2½ "	27⅜	⅝	27½
" r. Amst. 5 "	74	⅛	—
" Nat. 54. 5 "	58 5/16	½	58 5/16
Weener Bank *f*	768	—	—
" "	—	—	—
" 4 p	222	—	—
Fr. Sp. *Hop.* 3 *f*	123	¼	—
NAPELS.			
Cert. L. B. 5 p	—	—	—
DENEMARKEN.			
Obl. Lond. 5 p	—	—	—
" 3 "	—	—	—
BRAZILIE.			
Geldl. 52. 4½ p	—	—	—
" 58. 4½ "	—	—	—
SARDINIE.			
5 p	—	—	—
PERU.			
Geldl. 54. 4½ p	90½	—	—
" Franche.	—	—	—
ECUADOR.			
Obl. 55. 1 p	11⅝	—	—
VENEZUELA.			
Oblig. 3 p	21½	¾	—
" 1½ "	11 7/16	⅝	—
GRENADA.			
Oblig. 4 "	13 9/16	⅝	—
" Uitg.	4¼	—	—
MEXICO.			
Oblig. 3 p	20⅜	—	—
N.-AMERICA.			
Philad. Lt. B.	101½	—	—
" *Rots.* 6 "	—	—	—
Ill. Spw. Aand.	—	—	—
" Obl. C. B. 7 p	85⅜	—	—
Galv. Spw. 8 "	—	—	—
Louisiana 5 "	101⅜	—	—
GRIEKENLAND.			
Obl. 1832 5 p	5⅞	—	—

Amsterdam Thesaurie 5 pc. 105⅛. Nieuwe 4½ pc. Rusland 1860 89 15/16 à 90. Weener Loten 1860 *f* 446. Brazilie gel. 1860 85 3/16 à ¼. — Beleening 3. Prolongatie 3. Disconto 3.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der *Effecten-Societeit*:

IJ. DE KOCK, *President.* BOON HARTSINCK, *Secretaris.*

Aand. Handelm. op nieuw merkelijk hooger, buitenlandsche fonds allen in mindere vaste stemming, inzonderheid de 5 pc. russische 6de serie.

WEENEN, 18 Julij. De 5 pc. Met. 70.50.

LONDEN, 18 Julij. De 3 pc. gecons. resc. 93½.

PARIJS, 18 Julij. De 3 pc. 68 fr. 75. Spanje 3 pc. 47⅞.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, 18 Julij. *Tarwe* en *Rogge* flaauw met weinig handel; *Tarwe* 130 ℔ b. Pools. *f* 360; 128, 129 ℔ b. Pools *f* 355. — *Rogge* 126, 127 ℔ Pruis. *f* 218; 121 ℔ dito *f* 19[illegible] 116 ℔ Petersb. *f* 182; op levering mede flaauw; Julij *f* 186, *f* 17[illegible] Aug. *f* 181; Maart *f* 188, *f* 187; Pruis. Julij *f* 182; Aug. *f* 18[illegible] *f* 182. — *Garst* en *Haver* zonder notering. — *Koolzaad* *f* 3 hoger; op 9 vat Oct. *f* 429; Nov. *f* 432.

AMSTERDAM, 18 Julij. *Raapolie* in een doen; ord. cond. *f* 40[illegible] vliegend *f* 39½; p° Sept. *f* 40½; p° Oct. *f* 41 à *f* 41¼; p° Nov. *f* 41¼ à *f* 41½; p° Dec. *f* 41½ à *f* 42. *Lijnolie* ord. cond. *f* 30¾; vliegend *f* 29½; 't najaar *f* 30½. *Hennepolie* ord. cond. *f* 38¼.

KENNISGEVING.

(N°. 14.) VERORDENING *houdende vaststelling van den dag der inwerking treding der verordening op het keuren van slagvee en vleesch.*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HAARLEM,

Doen te weten, dat door den Gemeente-raad in [illegible] vergadering van den 11den dezer onder n°. 23, is [illegible] nomen het volgende besluit:

De Gemeente-raad van Haarlem,

Gelet op art. 16 van de verordening op het keuren van slagtvee en vleesch, vastgesteld bij raadsbesluit van 8 Februarij jl. n°. 26, gewijzigd bij raadsbesluit van 14 Maart daaraanvolgende n°. 25, en afgekondigd den 25sten Junij jongstleden (Strafverordening n°. 1[illegible]

Gehoord het voorstel van Burgemeester en Wethouders.

Besluit:

De verordening op het keuren van slagtvee en vleesch zal met den 1sten Augustus aanstaande in werking treden.

HAARLEM, *den* 18den *Julij* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

F O O K, *Voorzitter.*

J. TIELENIUS KRUYTHOFF, *Secretaris.*

*** Ondertrouwd:

HAARLEM, 18 Julij 1860.

P. I. WATERSCHOOT en C. H. LOHMAN.

*** Getrouwd:

TIEL, 17 Julij 1860.

H. A. VETHAKE, Instituteur te *Weesp*, en H. J. VAN LOON.

*** Getrouwd:

E. L. H. VAN LANSCHOT HUBRECHT met A. R. BLOM VAN ASSENDELFT.

AMSTERDAM, 17 Julij 1860.

*** Heden verloste voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot *J. E. G. STOLTE.* J. H. BRUYNIS,
Off. v. Gezondh. O. I. Leger.
TANDJONG, *Lamponsche Districten*, 27 April 1860.

*** Heden beviel van eenen ZOON *H. E. JANSEN EYKEN SLUYTERS*, geboren *DE HART.*
PARAMARIBO, 11 Junij 1860.
Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van een' ZOON, Vrouwe *E. B. H. YPEY—VAN PANHUYS.*
LEEUWARDEN, 13 Julij 1860.

*** Voorspoedig bevallen van een' ZOON *W. TRESLING*, geliefde Echtgenoot van
Mr. L. WILDERVANCK DE BLECOURT.
WILDERVANK, 13 Julij 1860.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON *C. NOOM*, geliefde Echtgenoote van
ZAANDAM, 13 Julij 1860. J. ARENTZ.

*** Bevallen van eenen welgeschapen ZOON *MARIA CHRISTINA MIDDELHOVEN*, hartelijk geliefde Echtgenoote van H. VAN SCHOUWENBURG JACOBSZOON.
HARLINGEN, 14 Julij 1860. Eenige kennisgeving

*** Bevallen van een ZOON *A. DE GRAAF*, geliefde Echtgenoot van K. OVER.
SPANBROEK, 14 Julij 1860.

*** Heden beviel voorspoedig van een' ZOON, Vrouwe *G. M. CATSHOEK*, Echtgenoote van
Jonkheer F. C. DE CASEMBROOT.
THOLEN, den 15den Julij 1860.

*** Bevallen van een' ZOON *F. RAEDT — VAN DER PLOEG.*
HENGELO, *Overijssel*, 12 Julij 1860.

*** Voorspoedig bevallen van eenen ZOON, Vrouwe *J. G. TWISS*, geb. *WIJNDELS.*
TILBURG, 16 Julij 1860.

*** Voorspoedig bevallen van een' ZOON *H. M. VAN HOEVEN*, geliefde Echtgenoot van J. D. SIGAL,
BESOIJEN, Predikant.
16 Julij 1860. Eenige kennisgeving.

*** GOOR, 16 Julij 1860. Bevallen van een' ZOON *H. H. MOQUETTE, ARENDSEN DE WOLFF.*
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER, *C. M. W. UMBGROVE*, geboren *LULOFS.* Eenige kennisgeving.
ZUTPHEN, 16 Julij 1860.

*** Bevallen van een' ZOON *C. S. WESSELING, MEIJES.*
HOOGLAND, bij *Amersfoort*, 16 Julij 1860.

*** UTRECHT, 16 Julij 1860. Mijne geliefde Echtgenoote beviel heden van twee welgeschapen ZOONS, waarvan de eene doodgeboren. A. J. NIJLAND.
Eenige kennisgeving.

*** Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER *W. L. MEYJES*, hartelijk geliefde Echtgenote van
AMSTERDAM, A. BRUINIER.
16 Julij 1860. Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van een' ZOON *M. S. REERINK*, geliefde Echtgenoot van L. STROBAND.
NIJMEGEN, 17 Julij 1860.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim 74 jaren, mijn waarde Echtgenoot HILBERT VAN VEEN, diep betreurd door mij en mijne Kinderen en Behuwd-Zoon.
HAARLEM, Wed. H. VAN VEEN,
14 Julij 1860. KEUTER.

*** Heden overleed, tot onze diepe droefheid, onze waarde Zuster en Behuwd-Zuster JOHANNA DE WAERDT, in den ouderdom van 57 jaren. G. GEERLING.
SCHOONHOVEN, A. GEERLING,
15 Julij 1860. DE WAERDT.

*** Gisteren is alhier, na langzaam verval van krachten, in den ouderdom van 82 jaren, overleden Mejufvrouw NEELTJE KUYPER, Weduwe van den Heer *Wouter Kieft.* De Executeuren van haar Testam.,
OOSTHUIZEN, J. KORVER.
15 Julij 1860. C. KAASKOOPER.

Instituut - Berman.

De ondergeteekende, Kostschoolhouder te 's Hertogenbosch, heeft de eer belanghebbenden ter kennis te brengen, dat er aan zijne Instituut een paar **PLAATSEN** open zijn, wijl zijn beide Élèves, die onlangs het Examen aan de Koninklijke Militaire Akademie hebben afgelegd, toegelaten zijn als Kadet bij het Wapen der Artillerie hier te Lande. A. BERMAN.

EXAMEN

VOOR BREDA, DELFT, WILLEMSOORD.

Gelegenheid ter voorbereiding voor elk dezer examina: **in één jaar**, van JONGELIEDEN die goede aanleg hebben en eenigzins ontwikkeld zijn; **in twee jaar**, van hen die gewonen aanleg bezitten, onverschillig welke vroegere vorming.

Adres, onder N°. 195, aan den Boekhandel W. F. DANNENFELSER, Utrecht.

*** Aan eene talrijke Kostschool vraagt men, tegen 1 Augustus, een **HULP-ONDERWIJZER**, van de Prot. Godsdienst, liefst geëxamineerd in de Fransche Taal. Behalve de gewone verpleging is het Salaris f 300. Adres Letter P., met *franco* Brieven, aan den Boekh. A. HOOGENBOOM, Reestraat te Amsterdam.

*** Een Prot. **HUIS-ONDERWIJZER**, 25 jaren oud, docerende de Moderne Talen etc., van gedane werkzaamheden en goed gedrag bewijzen kunnende leveren, zoekt verplaatsing. Adres *franco*, Letter Z., aan den Boekh. L. G. POST, Purmerende.

*** A. W. F. WIENTJES, Onderwijzer te Zwammerdam, vraagt tegen 1 September e. k.: Een' **HULP-ONDERWIJZER.** Salaris, boven gewone verpleging voorloopig *f* 100, met gunstig vooruitzigt van aanzienlijke verhooging. Brieven *franco.*

*** Een **KANDIDAAT**, in de Letteren, P. G., in staat en genegen Oude en Nieuwere Talen te onderwijzen, wenscht zich tegen October of November, als *Externe*, aan een Instituut te verbinden, of als *Huis-onderwijzer* bij eene of meer Familien in eene groote Stad. Adres *franco* onder L. L., bij den Boekhandelaar STENFERT KROESE, te Arnhem.

SECONDANT.

Aan eene Dag- en Kostschool, wordt een bekwaam **SECONDANT** gevraagd. Adres, met de noodige bescheiden, aan den Boekhandelaar W. EEKHOFF, te Leeuwarden, onder Letter P. Brieven *franco.*

*** Aan een welingerigt Instituut vraagt men: Een' bekwamen en ijverigen **EERSTEN SECONDANT.** Boven de gewone verpleging is het Honorarium *f* 500.

Brieven *franco*, bij den Boekh. A. HOOGENBOOM, Reestraat, te Amsterdam. Letter B.

*** Aan een Instituut in Gelderland, wordt tegen medio Augustus een **SECONDANT** gevraagd, van de P. G., die in staat is, behalve in de vakken van het lager Onderwijs, grondig onderrigt te geven in de beginselen althans der vreemde Talen en lust en geschiktheid heeft, met Jonge Lieden uit den beschaafden stand omtegaan. Op een billijk Salaris en eene welwillende behandeling kan gerekend worden. Adres *franco*, onder Letter A., aan de Firma Wed. LOCKE EN ZOON, te Rotterdam.

APOTHEEK.

Men verlangd voor een **JONGELING**, van de P. G., 15 jaren oud, in het Recepteren tamelijk ervaren, gelegenheid ter plaatsing in eene *Apotheek*, waar hij zich in de voorbereidende vakken verder kan bekwamen. Adres: *franco*, onder Lett. S., bij den Boekhandelaar J. D. SYBRANDI, op de Heerengracht, bij de Bergstraat, te Amsterdam.

*** Ter opleiding van een fatsoenlijk **JONG MENSCH** voor het vak der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen, wordt bij een *Controleur* in een der schoonste gedeelten van Gelderland de gelegenheid aangeboden, met Inwoning en Gezellig Huiselijk Verkeer, tegen billijke vergoeding. Ouders of Voogden hierop reflectrende, adresseren zich *franco*, onder Letter B., aan de Firma Wed. LOCKE EN ZOON, te Rotterdam.

Zes Timmerlieden,

hun Vak verstaande, voor langen tijd wérk begeerende, vervoegen zich bij W. HAKSTEGE, Timmerman te Wageningen. Brieven *franco.*

*** In de Gemeente Schoorl c. a., Provincie Noord-Holland, wordt gevraagd, een **VELDWACHTER**, tegen eene jaarwedde van *f* 110, kunnende de emolumenten gerekend worden *f* 25, jaarlijks te bedragen.

Sollicitanten, niet ouder dan 40 jaren, bij voorkeur gepensioneerde of gepasporteerde Onder-Officieren of Militairen, van gezond en sterk gestel, worden uitgenoodigd zich, onder overlegging van voldoende getuigschriften en een eigenhandig geschreven verzoekschrift in *persoon* aan te melden, vóór of uiterlijk op den 31sten Julij 1860, bij den Burgemeester der Gemeente.

ATTENTIE!

Eene **JUFVROUW** uit den beschaafden stand, van middelbaren leeftijd en van de P. G., zag zich gaarne tegen 1 Augustus geplaatst als Huishoudster, liefst bij een Weduwnaar met of zonder Kinderen, ook wel tot assistentie of tot gezelschap eener bejaarde Dame. Salaris is geen vereischte, maar alleen eene goede en minzame behandeling. Reflecterende, gelieve men zich te adresseren onder Letters C. N., Brieven *franco*, bij den Boekhandelaar J. MADO, te Utrecht.

*** Eene fatsoenlijke Weduwe, wenschte tot haar gezelschap eene fatsoenlijke **JUFVROUW**, die goed Fransch en Engelsch spreekt en voorleest en ook Piano speelt. Brieven *franco*, onder Letters D. C., bij de Boekhandelaren MANSSEN en BLOM, te Utrecht.

*** Eene **JUFVROUW**, van fatsoenlijke Familie, tusschen de 40 en 50 jaren oud, wenscht ter assistentie in eene Huishouding, in welke betrekking zij vele jaren is werkzaam geweest, geplaats te worden. Zij kan de meest voldoende informatien produceren, en stelt boven alles prijs op eene fatsoenlijke behandeling. Adres, onder de Letters C. D., aan de Boekhandelaars A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON, te 's Gravenhage.

*** Men vraagt te Haarlem, tegen den eersten Augustus, eene **DIENSTBODE** van de R. C. Godsdienst, tusschen de 30 à 40 jaren, die zeer goed kan Koken en verder knap en zindelijk het Huiswerk kan verrigten. Alleen zij zullen in aanmerking komen, die aanwijzing kunnen geven wáár getuigen van haar te bekomen zijn.

Franco Brieven onder Letter P., bij de Wed. J. F. NIESTEN, Boekhandelares in de Koningstraat, te Haarlem.

*** Wordt verlangt, om dadelijk in dienst te treden: Eene **DERDE MEID**, kunnende Linnen- of Wollen-Naaijen, Mazen en Stoppen en vooral zeer netjes Strijken, van goede getuigen voorzien en niet beneden de 25 jaren oud. Adres *franco*, onder Letter H., bij de Wed. H. J. VAN BOOGERIJEN, Handels-Drukkerij, in de Groote Draaisteeg te Rotterdam.

*** Een gehuwd Dorps-Predikant, zonder Kinderen, (Prov. Z.-Holland), vraagt tegen Augustus a. s.: Eene **DIENSTBODE**, P. G., en van goede getuigschriften voorzien, om als Meid alleen werkzaam te zijn. Adres *franco*, onder Lr. M., bij den Boekhandelaar W. N. C. ROLDANUS, te Delft.

*** Met primo Augustus verlangt men in een Logement, eene **KEUKENMEID**, *tegen eene vaste verdienste van f* 125, en eene **WERKMEID**, *tegen f* 75, beide van goede getuigschriften voorzien. *Franco*, onder Letter W., te bevragen, bij den Boekhand. J. J. VAN BREDERODE, te Haarlem.

*** In een fatsoenlijk Gezin, zonder Kinderen, te Utrecht, bestaat gelegenheid tot plaatsing van een **JEUGDIG KIND**, welks geheele opvoeding en verzorging men gaarne zou op zich nemen. Adres *franco*, onder Letters H. H., in den Kantoor-Boekhandel van NOLET EN ZOON, te Utrecht.

BONNE.

Pour une Demoiselle Française ou Suisse, du culte Protestant, ayant des principes religieux et manières distinguées, avec beaucoup de douceur et de conversation instructive et éveillée, une très éligible condition de **BONNE-GOUVERNANTE** *sera vacante d'ici au mois de Novembre auprès de trois enfants de* 8 *à* 12 *ans, dans une famille hollandaise à Rotterdam.*

S'adresser sous les initiales D. W. par lettres affranchies, contenant d'amples détails, à Monsieur le Libraire P. C. HOOG, Rue Hoofdsteeg à Rotterdam.

*** *P. G. LUITJES, Instituteur à la Haye, désire engager un* **SECONDANT** *du culte protestant, de moeurs irréprochables, et muni de brevets pour l'instruction de la lange française et des sciences exactes.*

*** *Une demoiselle R. P., agée de* 20 *ans, ayant passé un examen sous la nouvelle loi, munie d'une admission pour le Français et pour l'Anglais, désire trouver une place comme* **SECONDANTE**, *dans une maison d'éducation respectable. Elle est à même de fournir les renseignements les plus satisfaisants. On est prié de s'adresser sous l'initiale E., au libraire J. B. WOLTERS, à Groningue.*

*** DE KERMIS TE BEVERWIJK,

zal op de wijze der laatste jaren gehouden worden van en met Donderdag den 16den tot en met Dingsdag den 21sten Augustus aanstaande; zullende Dingsdag den 14den de **Loting** worden gehouden, en den 22sten dadelijk weder alle Kramen en Spellen moeten worden afgebroken en opgeruimd.

Burgemeester en Wethouders,
Beverwijk, C. STUMPHIUS, Voorzitter.
18 *Julij* 1860. C. KARSHOFF, Secretaris.

Openbare Besteding.

Op Maandag den 23sten Julij 1860, des namiddags ten 3 ure, zal in de Herberg *het Moriaanshoofd*, te Wormer, door Dijkgraaf en Heemraden van Wormer, Jisp en Nek, worden **Aanbesteed:** het leveren van 225 Kub. Ellen Amsterdamsche **KLEI**, 210 Kub. Ellen **KANAALGROND-SPECIE**, 240 Kub. Ellen **KANAALZAND** en 40 Lasten **BALLAST-STEEN**, alles aan de Dijken van het Heemraadschap. En zulks alléén bij inschrijving, in 4 percelen als boven.

Het Bestek is ter lezing in 't Logement *het Paradijs*, te Purmerende; *de jonge Prins*, te Wormerveer; in *het Moriaanshoofd*, te Wormer, en ten Kantore van den Nots. *Stant*, aldaar.

AANBESTEDING.

De Raad van Administratie der Maatschappij van den Zaanlandschen Communicatieweg, zal op Dingsdag den 31sten Julij 1860, des middags ten 12 ure, in het Logement „*de Prins*" te Westzaan, bij enkele inschrijving, publiek **Aanbesteden:** Het *zesjarig onderhoud* van de **TWINTIG BRUGGEN**, de **HEKKEN**, **TOLHUIZEN** enz., tot den bovengenoemden Weg behoorende, met de Leverantie van de daartoe benoodigde **MATERIALEN.**

De Bestekken zijn verkrijgbaar tegen betaling van *een Gulden* per Exemplaar, bij den Papier-Fabriekant en Boekhandelaar G. DE JONG, te Westzaan, en zullen ter lezing liggen in de navolgende Logementen en Koffijhuizen: *de Prins* te Westzaan; *de drie Zwanen* en *de Beurs* te Zaandam; *de Waakzaamheid* te Koog a/d Zaan; *de Zwaan* te Zaandijk; *de Jonge Prins* te Wormerveer; *het Heeren-Logement* te Krommenie; *het Huis Assumburgh* te Assendelft, *het Assumertolhek* onder Heemskerk; *de Ooijevaar* te Uitgeest; *de Toelast* te Alkmaar; *het Vosje* en *het Wapen van Medemblik* te Amsterdam; *de Kroon* te Haarlem, en *de Zon* te Beverwijk.

Inlichtingen zijn te bekomen bij den Opzigter W. KLOTS, aan het *Vrouwenverdriet* onder Assendelft.

IJZEREN SCHOORSTEENKAPPEN.

geoctroijeerd door Z. M. den Koning der Nederlanden.

Deze **KAPPEN** die de trekking der Schoorsteenen bevorderen en het neerslaan van den Rook beletten, zijn zoodanig ingerigt dat zij kunnen dienen voor al de Stookplaatsen welke de Rook in de Schoorsteen ontlasten; ze misstaan volstrekt niet, maar geven integendeel de Schoorsteenen een sierlijk en net uiterlijk.

De ondergeteekenden voor deze KAPPEN geoctroijeerd zijnde, vervaardigen dezelven in korten tijd, en staan in dat ze aan de verwachting zullen beantwoorden.

VAN DER SANDE & Co.
Amsterdam, *Kalverstraat*, E. 246.

*** **Te HUUR, om dadelijk te aanvaarden:**

Een **KAMER**, met of zonder Kost en Bediening, en Slaapkamertje, aangenaam gelegen, met een vrolijk uitzigt, aan den Straatweg, nabij een Dorp, alwaar vele wandelingen zijn. Met *franco* Brieven te bevragen bij den Nots. **VAN HILTEN**, te Scherpenzeel.

Uit de Hand te Koop:

Eene **BUITENPLAATS**, bestaande in moderne Heerenhuizing met 8 Kamers, Stalling voor 3 Paarden, Koetshuis, Moestuin, Boomgaard, Broeijerij met warme Druivenkast en verderen aanleg, groot omstreeks 1 Morgen, zeer gunstig in de onmiddelijke nabijheid van Leyden gelegen. Te bevragen met *franco* Brieven, ten Kantore van den te Warmond residerenden Notaris J. DE CRANE.

*** In een welvarend Dorp, nabij Amsterdam, waar geene Roomsch-Katholieken zijn, wordt ter overneming aangeboden: Eene welbeklante **TIMMERMANS-AFFAIRE** met het **HUIS**, **ERF** en groote **HOUTLOOS**, daarbij te HUUR. Adres *franco*, onder Letts. D. D., bij den Boekhandelaar G. D. BOM, te Amsterdam, Damrak H. 117.

*** Door bijzondere omstandigheden wordt te Utrecht ter overname aangeboden: Eene zeer goed beklante en ruim gesorteerde **AFFAIRE in DAMES HANDWERKEN**, met Stand en overneming van Huur.

Adres met *franco* Brieven, Letter A., Bureau der *Utrechtsche Courant.*

*** Men biedt te Koop aan: Een **GENEES-, HEEL- en VERLOSKUNDIGE ZAAK**, te Oester-Blokker, met alleraangenaamst gelegen **HUIS** en **TUIN**, benevens net ingerigte **APOTHEEK.** Bijzonder geschikt voor Medicinae Doctoren of Heelmeesters, van de R. C. Godsdienst.

Brieven *franco*, Lett. T, bij den Boekhandelaar P. J. PERSIJN, Hoorn.

*** Wordt gevraagd, een **BRUIN MERRIEPAARD**, niet donker van kleur, bereden voor een en twee paarden, waaromtrent goede inlichtingen kunnen gegeven worden, — hoogte aan de schoft minstens 1.70 Ned. El. *Franco* opgaven, Letter A., aan den Heer A. KNOOP, Klein Heiligland te Haarlem.

TE KOOP VOOR *f* 620:

Eene nieuwe moderne zeer ligte **VIGELANTE**, bijzonder geschikt voor een Paard, tevens een dito **TENTWAGEN** en **TILBURRY'S.** *Franco* te bevragen bij C. H. LUBERS, Rijtuigmaker op de Kleiweg te Gouda.

Ruilt, Koopt en Verkoopt, alle soorten van gebruikte **RIJTUIGEN.**

*** G. W. WESSELING, zal op Maandag den 23sten Julij 1860, des namiddags ten half drie ure, te Amsterdam, in *de Witte Zwaan*, op den Nieuwendijk, presenteren te Verkoopen: Eene extra mooije nieuw aangevoerde partij Greenen en Vuren **Dramsche, Frederikstadsche**, Bijhavensche **Windau, Riga, Narva** en **Dantziger** Balken, **Riga** en **Memelsche Wagenschotten, Wijburger, Lovisa, Zweedsche, Riga** en Noordsche Deelen en Platen, Narva Sparren, Battings, Juffers, Ellens, Colters, Eikenhout en andere **HOUTWAREN.** Liggende in den Binnenkant en op den Wal.

Openbare Verkooping.

De Notaris **VAN DER WALJFORT**, residerende te Ridderkerk, is voornemens op Vrijdag den 27sten Julij 1860, bij veiling en op Vrijdag den 10den Augustus daaraanvolgende bij afslag, beide dagen des voormiddags ten elf ure, in het Logement *het Hof van Holland*, te Dordrecht, te Verkoopen:

Den extra schoone en hoogomkaden **POLDER**, thans genaamd ***DE GEERTRUIDA AGATHAPOLDER***, (van ouds *de Plaat den Blankert*), groot met inbegrip der Kade omtrent 30 Bunders, met den Opstal van een Huis, Schuur, Koestal en Hooiberg, op dien Polder staande, mitsgaders met het daarbij gelegen Griend-, Riet- en Biesland, gedeeltelijk genaamd: *de Negen Boeren Gorzen*, alles gelegen in de Rivier de Maas, onder de Gemeente Heinenoord, bij het Kadaster bekend onder Sectie A. Nos. 58*bis*, 59, 59*bis*, 60, 65*bis*, 228 tot en met 252, te zamen eene inhoudsgrootte hebbende van ruim 41 Bunders.

De Polder heeft vrijdom van verhooging van Grondbelasting tot ultimo December 1872; de Grondlasten bedragen thans *f* 189,44 in het jaar.

De Kooper zal zulks verlangende, de Paarden, Koeijen en Bouwgereedschappen, thans op den Polder aanwezig en tot uitoefening der Bouwerij dienende, tegen tauxatie kunnen overnemen.

Nadere onderrigting te bekomen, bij de Eigenaren de Erven den Heer **A. SIGMOND Mzn.**, te Werkendam, alsmede ten Kantore van genoemden Notaris **VAN DER WALJFORT**, te Ridderkerk.

Openbare Verkooping

van 50 Bunders, bij uitstek goede NIEUWLANDSCHE te veld staande HAVER, onder WERKENDAM.

De Notaris **W. J. VAN DER ELST**, te Werkendam, zal op Zaturdag 28 Julij 1860, des middags om 12 ure, in het Huis staande op den Polder „*de Zalm*", gelegen onder Werkendam, publiek Verkoopen:

44 Bunders **HAVER**, staande op den nieuw aangelegden en hoog omkaden Polder „*de Zalm*" voornoemd, zijnde tiendvrij; in perceelen, als zullen zijn afgebakend.

4 Bunders **HAVER**, staande op den hoog omkaden Polder „*'t Donderzand*", mede gelegen onder Werkendam en tiendvrij. En

2 Bunders **HAVER**, staande op een Poldertje, annex aan den Polder „*Steenemuur*", gelegen als voren.

Daags vóór en ten dage der Verkooping, zal de noodige aanwijzing op gemelde Polders plaats hebben.

De betaling der Kooppenningen is bepaald op 24 December 1860, doch de onkosten, ad 10 pCt., moeten dadelijk worden betaald.

De Koopers moeten stellen 2 soliede borgen, waarop naauwkeurig zal worden gelet.

Nadere inlichtingen te bekomen bij **T. LAGROUW**, op den Polder „*de Zalm*"; bij **P. DE HOOGH**, op den Polder „*Steenemuur*"; alsmede ten Kantore van den Nots. Mr. **S. C. VAN APPELTERE**, te Gorinchem en ten Kantore van gem. Nots. *van der Elst*, te Werkendam.

LOENEN A/D VECHT.

PUBLIEKE VERKOOPING, op Dingsdag den 31sten Julij 1860, des middags ten 12 ure, te Nieuwersluis, ten huize van den Logementhouder *van Caspel*, van de kapitale **BOEREN-HOFSTEDE** genaamd ***KLEIN MIDDENHOEK***, groot ruim 21 Bunders, benevens een afzonderlijk Perceel **WEILAND**, groot 6½ Bunder, gelegen aan den Ankster. Voorts uitmuntend **MOES-** of **BOUW-, WEI-** en **HOOILAND**, gelegen aan den Straatweg en de Vecht, groot 20⅓ Bunder, bijzonder geschikt tot aanleg eener Boerderij, alles in den Stichtschen-Polder, Gemeente Loenen.

De Boeren-Hofstede is verhuurd tot 1 Januarij en Mei 1862, het volgende Perceel tot Kersmis 1860 en de Bouw- en Weilanden aan den Straatweg, tot Kersmis 1861.

De Veiling geschiedt eerst in Percelen en daarna in massa's, zooals staat vermeldt, op de Notitiën, welke in tijds te verkrijgen zijn ten Kantore van den Notaris **ERNST VAN BEUSEKOM Ezn.**, te Loenen.

De Percelen kunnen dagelijks bezigtigd worden.

*** Men is voornemens op Vrijdag den 3den Augustus 1860, des middags ten een ure, in de Sociteit *Amicitia*, te Amersfoort, eerst in percelen daarna in massa, in het openbaar te Verkoopen: Het **LANDGOED *KAMPOORD***, bestaande in Heerenhuizinge, Boeren- en Arbeiderswoningen, Stallingen, Schuur, Berg-, Schaaphok, Bouw- en Driestlanden, Eiken- en Dennen Bosschen, Heidevelden, ter grootte van 52 Bunders, 36 Roeden, 20 Ellen, gelegen in de Gemeenten Amersfoort en Zoest, aan beide zijden van den Straatweg op Utrecht, zijnde dagelijks te bezigtigen en inmiddels *Uit de Hand te Koop*, waaromtrent informatien te bekomen zijn bij den Notaris **D. SCHEERENBERG**, te Amersfoort.

Ten overstaan van den Notaris **VAN ECK**, te Arnhem, zal men op Zaturdag den 4den Augustus 1860, des middags ten 12 ure, bij inzet, en twee uren later bij toeslag, in het *Stationsgebouw* aldaar, in het openbaar onder genot van hooggeld Verkoopen:

Een compleet **STOOMOLIEWERK**, bestaande uit Voor- en Naslag, Zaadpannen, Walsen, Stampers, Heijen en Jaagijzers, Loopers, Legger met staande Spil, ijzeren Wentelas, Opnemers, Gaande Werk, Stoelen en verdere aanwezig zijnde Gereedschappen, alles van af den as der Machine tot op den beganen grond en zich bevindende in het Fabriekgebouw, staande in de Gemeente Arnhem aan de Vijfzinnenstraat.

De Goederen zijn dagelijks van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 ure te bezigtigen.

Openbare Verkooping

DER

AANZIENELIJKE LANDGOEDEREN,

genaamd

HOLLANDSCHE EN BELGISCHE NIEUWKERK.

De Notaris **DAAMEN**, te Tilburg, (Prov. Noord-Brabant), zal ten verzoeke der Erven van wijlen den Hoog-Geboren Heer A. W. Graaf VAN HOGENDORP, in het openbaar Verkoopen:

Een aangenaam gelegen **HEERENHUIZINGE** of **BUITENVERBLIJF** met 2 Verdiepingen, genaamd ***NIEUWKERK***, bevattende 7 Kamers, Keuken, Kelder, enz.

Eene aangelegene **BOUWHOEVE**, bestaande in: Huizinge, Stalling, Schuur, Badhuis-, Moes-, Bloem- en Wandeltuinen en Boomgaarden, een en ander door Water omgeven.

Groote **HAKHOUT** en **DENNENBOSSCHEN**, vruchtbare **BOUW-** en **WEILANDEN**, schoone **LANEN** en **WANDELDREVEN.**

Twee **BOUWHOEVEN**, met **STALLINGEN, SCHUREN, TUINEN**, vruchtbare **AKKERS, WEILANDEN** en **BOSSCHEN.**

Verscheidene groote **SCHAARHOUT** en zware **MASTBOSSCHEN.**

Al die Goederen uitmakende een geheel, verdeeld in 16 koopen, zijn gelegen op de grenzen van Holland en België onder de Gemeente Goirle en Poppel, op ongeveer 5 minuten afstand van den Rijks-Steenweg van Tilburg en Turnhout en hebben een uitgestrektheid van ongeveer 180 Bunders. Benevens eene Wildrijke Jagt van ongeveer 5000 Bunders.

De koopen en boomen zullen afzonderlijk en in massa's worden geveild.

Deze verkoop zal plaats hebben.

Provisioneel op Donderdag den 26sten Julij 1860.

Finaal op Donderdag den 16den Augustus 1860, telkens des voormiddags ten 10 ure, op de Huize *Nieuwkerk* onder Goirle. Nader onderrigt en gelitographieerde plans te bekomen ten Kantore van Notaris *Daamen*, te Tilburg.

(Brieven *franco.*)

Voorloopig Berigt.

In de maand September of October aanstaande, zal op nader te bepalen dag, publiek worden Verkocht:

Een hecht, sterk en welbetimmerd **HUIS**, met eenen **TUIN**, staande en gelegen in de Lange Veerstraat te Haarlem, Wijk 3, No. 15, hetwelk zal te zien zijn, den 26sten, 27sten, 30sten en 31sten dezer maand, mits voorzien van een Toegang-Biljet, aantevragen bij den Notaris **C. J. MERENS**, in de Groote Houtstraat te Haarlem.

*** De Minister van Binnenlandsche Zaken, brengt ter openbare kennis, dat bij de GEBROEDERS VAN CLEEF en GEBROEDERS BELINFANTE, Boekhandelaars te 's Gravenhage, en door hunne tusschenkomst in de voornaamste Gemeenten des Rijks, tegen den prijs van *vier Gulden* (*f* 4) het Exemplaar, is verkrijgbaar gesteld: **DE STAATS-ALMANAK VOOR HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN 1860.**

S. VAN HEEMSTRA.

*** Bij GEBROEDERS BELINFANTE, te 's Gravenhage, ziet het licht:

De vraag omtrent het hooger beroep in Strafzaken,

DOOR

Mr. C. W. E. VAILLANT.

Prijs *f* 0,30.

*** Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te Zalt-Bommel, is op heden verschenen en alom verkrijgbaar gesteld, het **eerste** Deel van de goedkoope Volksuitgave in postformaat, van het zoo gunstig bekende Werk van:

Prof. CLARISSE,

AANLEIDING TOT HUISSELIJKE GODSDIENSTOEFENING.

In 3 Dln. compleet, met een fraai Portret van den Schrijver. **3e druk** ..... à ***f* 4,50.**

NB. *Na de uitgave zal het werk belangrijk in prijs verhoogd worden.*

*** Door den Ondergeteekende is uit het Fonds van wijle H. LAGERWEY, aangekocht:

J. W. REGT, LEESBOEKJE *voor Leerlingen, die volgens de Leerwijze van* PRINSEN *onderwijs ontvangen*, 3 Stukjes: het 1e à 5 Cts., het 2e à 7½ Cts. en het 3e à 10 Cts. Het onderscheidt zich van vele andere dergelijke Werkjes, door dat de 9 Leestafels hier in **drie** Stukjes behandeld worden.

H. H. Onderwijzers, die er niet mede bekend zijn en zulks verlangen te worden, kunnen op *franco* aanvrage door tusschenkomst van hunnen gewonen Boekh. een present-exemplaar bekomen. A. HOOGENBOOM.

Amsterdam, Julij 1860.

*** Bij VAN DEN HEUVELL & VAN SANTEN, te Leiden, komt van de pers en bij alle soliede Boekhandelaren is voorhanden:

KERK EN CHRISTENDOM.

WANDELINGEN OP HET GEBIED DER KERKLEER,

DOOR

JULIUS.

16°. PRIJS 70 CENTS.

Hospitaalpraktijk.

INLEIDING TOT DE PRAKTISCHE BEOEFENING DER GENEESKUNDE AAN HET ZIEKBED,

naar de Engelsche uitgave van

ROB. D. LYONS,

Hoogleeraar in de Geneeskunde te Dublin, vroeger Chef van de Geneeskundige Dienst bij 't Engelsche Leger in de Krim, enz.,

DOOR

W. M. S. JUNIUS,

Med. Chir. et Art. Obst. Doctor.

12°. PRIJS *f* 1.90.

*** Voor Prijzen op *Gymnasien* en *Instituten*, is bijzonder aanbevelenswaardig, het in de onderscheidene Tijdschriften gunstig beoordeelde werk

HET WATER.

Wat het is, wat het doet en waartoe het dient.

DOOR

E. A. ROSSMÄSSLER.

Uit het Hoogduitsch vertaald

DOOR

T. C. WINKLER.

Met zeven Platen en vele in den tekst gedrukte Houtsneêfiguren. Prijs *f* 6,75.

GEERLING, BRIEVENBOEK.

Vierde vermeerderde druk (1857.)

Dit alom zoo gunstig bekend en volledigst Brievenboek, bevat eene inleiding over de inrigting van Brieven, derzelver betitelingen en opschriften, benevens ruim 300 modellen voor **alle denkbare** gevallen en handelingen en eindigt met eene beknopte *Nederduitsche Spraakkunst.* — Hetzelve is alzoo teregt een Vraagbaak en Gids voor *iedereen*, zoowel voor den Koopman, den Particulier, den Militair als Ambachtsman, dewijl men in elke omstandigheid des levens, daarin nimmer te vergeefs naar een voorschrift zal zoeken. Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te Zalt-Bommel en alom, kan men dit nuttige boekdeel van 350 bladz. in postformaat en geb. in keurigen linnen band, bekomen voor slechts *f* 1,50.

*** Bij de Boekhandelaren VAN HULST EN VAN DAM, te Kampen, is uitgegeven het 2e Duizental en alom verzonden:

KAMPER UIJEN.

Eene verzameling der geestigste Anecdoten, Puntdichten enz., enz., uit eenige Jaargangen der Kamper Courant. Prijs 40 Cents.

Eene uitmuntende Lectuur voor zwaarmoedigen, zwartgalligen, treurenden en bedroefden, om al die nare eigenschappen te doen verdwijnen. Voor vrolijken en blijgeestigen zijn deze uijen zeer aantebevelen, daar zij er nog joliger en vrolijker door worden, terwijl zij bij uitnemendheid geschikt zijn om op reis en in de huiskamer de verveling te verdrijven.

*** VAN DRUTEN & BLEEKER, te Sneek, geven uit:

EENE TWEEDE HERZIENE EN GOEDKOOPE UITGAAF VAN

S. Hoekstra Bz.,

HET EVANGELIE DER GENADE

DOOR JEZUS CHRISTUS ZELF VERKONDIGD,

IN DE GELIJKENIS VAN DEN

VERLOREN ZOON.

166 pag's in post 8vo, *f* 0,90. Gebonden *f* 1,25.

DE LEER DES EVANGELIES, in hare eenheid en haren zamenhang, voor beschaafde en nadenkende Christenen beknopt ontwikkeld, door S. HOEKSTRA Bz., Theol. Dr. en Hoogleeraar te Amsterdam. **Tweede uitgave.** Gebonden in heel Linnen, 830 pag's. *f* 6,20.

HET GELOOF EN LEVEN DES CHRISTENS; eenvoudige en duidelijke voorstelling van de hoofdwaarheden der Christelijke Godsdienst, door S. HOEKSTRA Bz., Theol. Dr. en Hoogleeraar te Amsterdam. **Tweede**, geheel op nieuw bewerkte uitgave. 344 pag's *f* 2,25, gebonden in heel Linnen *f* 2,60.

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDE EN ZONEN.

Behoort bij de

HAARLEMSCHE COURANT

van 19 Julij 1860.

VERSLAG van het verhandelde in de vergadering der Staten van de Provincie *Noord-Holland*, gehouden in de maand Julij 1860.

De eerste bijeenkomst is gehouden den 3den Julij; in die bijeenkomst zijn tegenwoordig geweest 63 leden.

Na de opening der vergadering en het doen van het gebed, worden voorgelezen Z. M. besluiten, waarbij eervol ontslag is verleend aan Jhr. Mr. *W. Boreel van Hogelanden* uit de betrekking van Commissaris des Konings in de Provincie *Noord-Holland*, en tot die betrekking is benoemd Jhr. Mr. *H. H. Röell.*

Daarna wordt overgegaan tot het onderzoek der geloofsbriefen van de Heeren *C. Bakker Bz.* en *H. Carbasius*, tot leden der vergadering gekozen in de kiesdistricten *Helder* en *Purmerende.* Dit onderzoek wordt opgedragen aan eene commissie uit leden waarvan door den Voorzitter worden benoemd de Heeren *van Maanen*, *Berg van Dussen Muilkerk* en *Corver Hooft.*

Deze commissie verlaat de vergaderzaal en inmiddels wordt overgegaan tot de zamenstelling der afdeelingen en wordt mededeeling gedaan van de ingekomen kennisgevingen van leden, dat zij de vergadering niet kunnen bijwonen.

De commissie komt in de vergaderzaal terug en brengt rapport uit bij monde van den Heer *van Maanen.* De conclusie van dit rapport, strekkende tot toelating der gekozen leden, wordt zonder stemming aangenomen.

De Heeren *Bakker* en *Carbasius* komen nu in de vergadering en leggen de vereischte eeden af in handen van den Voorzitter, die hen met hunne benoeming geluk wenscht.

De Voorzitter neemt thans het woord; hij wenscht, nu hij voor de eerste maal deze plaats inneemt, een enkel woord tot de vergadering te rigten. Hij herdenkt zijne beide voorgangers, de Heeren *van Ewijck* en *Boreel*, en vindt in zijn optreden alhier, na eene zoo korte afwezigheid uit dit gewest, een nieuw bewijs van de voortdurende wisseling van omstandigheden.

Spreker zegt dat, hoewel de belangen van *Noord-Holland* hem niet geheel vreemd zijn, hij nogthans ten volle al het gewigt zijner tegenwoordige betrekking gevoelt en de vele verpligtingen aan de getrouwe nakoming daarvan verbonden.

Aan de belangen van *Noord-Holland* zal spreker zich voortaan wijden. Op hooger ondersteuning is zijn vertrouwen gevestigd en durft hij de hoop voeden, dat ook de medewerking en bijstand der vergadering hem zullen worden verleend.

Spreker eindigt met eene aansporing om eendragtig de algemeene belangen van het gewest te behartigen, zonder zich daarvan door plaatselijke inzigten te laten aftrekken en meent dat wanneer op die wijze wordt te werk gegaan, onder Gods zegen mag worden verwacht, dat de pogingen om den bloei van dit zoo belangrijk gewest en de welvaart zijner ingezetenen te bevorderen, met eenen gunstigen uitslag zullen worden bekroond.

Achtereenvolgens worden voor kennisgeving aangenomen:

1. de mededeeling van de resumtie der notulen van de bijeenkomst van 3 November 1859.

2. de mededeeling van Z. M. besluiten, houdende goedkeuring:

a. van het besluit der Staten tot wijziging van het reglement, regelende het toezigt op het onderhoud van den *Noorder IJ en Zeedijk.*

b. van het besluit der Staten tot wijziging van den staat der uitgestrektheid en van het belastbaar inkomen der landen, die eventueel tot het buitengewoon onderhoud van den *Noorder IJ- en Zeedijk* moeten bijdragen.

c. van de reglementen van bestuur voor den *Binnenpolder* onder *Hoogwoud*, *Aartswoud* en *Opmeer*, voor den polder *de Lagehoek*, den *Waarderpolder*, den *Veerpolder*, den *Zuiderpolder*, den *Romolenpolder*, den *Poelpolder*, den *Vereenigden Binnenpolder*, den *Rottepolder* en voor de bannen der *Vier Noorder Koggen*;

d. van het gewijzigde reglement omtrent het dragen der kosten van den *Noorder IJ- en Zeedijk.*

3. de brieven van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende het door den Koning beschikbaar stellen der sommen, over 1860 toegestaan voor kosten van het provinciaal bestuur, voor zooveel het rijksbestuur is.

4. eene missive van Gedeputeerde Staten, houdende mededeeling van de onderhandsche aanbesteding van het onderhoud van het gedeelte van den weg van *Alkmaar* naar *Hoorn*, strekkende van *Alkmaar* tot de brug aan den *Huigendijk.*

5. idem van de onderhandsche aanbesteding van het beplanten van eenige duinvakken, nabij het badhuis te *Zandvoort.*

Door den Voorzitter wordt de vraag in stemming gebragt of de provinciale begrooting voor 1861 en de overige stukken van financieelen aard in de afdeelingen zullen worden behandeld, of dat het onderzoek er van aan eene commissie zal worden opgedragen.

Met 36 tegen 27 stemmen wordt tot het laatste besloten.

Door den Voorzitter worden daarna de volgende commissien benoemd:

a. eene commissie voor de financieele zaken, bestaande uit de Heeren *Sloos*, *Laan*, *de Vicq*, *Westerwoudt*, *Rutgers van Rozenburg*, *Büchner*, *Momma*, *van Iddekinge*, *Santhagens*, *Perk* en *Quarles van Ufford.*

b. eene commissie aan welke wordt opgedragen het onderzoek van de voorstellen van Gedeputeerde Staten, tot het verleenen van subsidien voor werken aan de havens te *Durgerdam*, te *Nieuwendam* en te *Huizen*, bestaande uit de Heeren *Merens*, *Boelen*, *Dedel*, *Asser* en *Heydanus.*

c. eene commissie, aan welke wordt opgedragen het onderzoek van een voorstel van Gedeputeerde Staten, tot versterking van de *Pettemer Zeewering* en van den *Zanddijk van Callantsoog*, bestaande uit de Heeren *Stakman Bosse*, *Siemers*, *Opperdoes Alewijn*, *Versteegh* en *Cordes.*

d. eene commissie voor de waterstaatszaken, bestaande, uit de Heeren *Bos*, *Hulst*, *Fontein Verschuir*, *de Lange*, *Gerdenier*, *Mensonides*, *Bruyn*, *van Akerlaken*, *Teding van Berkhout*, *Hoeufft van Velzen* en *van Tets.*

e. eene commissie aan welke wordt opgedragen het onderzoek van de in handen der vergadering gestelde adressen aan Z. M. van gemeenteraden, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, bestaande uit de Heeren *Smit*, *Vis*, *Stant Koenen*, *Jolles*, *Six* en *van Valkenburg.*

Ter visie worden gelegd om nader in behandeling te worden genomen de navolgende stukken:

1. eene missive van Gedeputeerde Staten, betreffende de uitvoering van art. 2 all. 2 van het reglement omtrent het dragen der kosten van den *Noorder IJ- en Zeedijk* (prov. blad 1859 nº. 133.)

2. idem, betreffende het onderhoud van eenige wegen.

3. idem, betreffende het verzoek van het polderbestuur van *Schagen*, tot verhooging van het verleend subsidie voor het hard maken van eenige wegen.

4. idem, ten geleide van eenige adressen, betreffende het bestraten van den middenweg in den *Heerhugowaard.*

5. idem, houdende opgaaf van hetgeen door de gemeenten *Egmond aan Zee*, *Vlieland* en *Spaarndam* zal worden bijgedragen, tot bestrijding van de uitgaven voor eene behoorlijke inrigting van het lager onderwijs aldaar vereischt.

6. een besluit van Z. M. waarbij de sommen worden aangewezen, die door het rijk en de gemeenten *Midwoud* en *Zandvoort* zullen worden bijgedragen, tot bestrijding der buitengewone uitgaven voor het lager onderwijs aldaar.

7. eene opgaaf van keuren van waterschappen.

Door den Voorzitter wordt in herinnering gebragt dat in de vergadering, gehouden den 3den November 1859, de stemmen hebben gestaakt over een amendement van den Heer *Messchert van Vollenhoven*, op de conclusie van het rapport der commissie, benoemd tot onderzoek van het voorstel van Gedeputeerde Staten tot daarstelling, ten dienste van het gesticht Meerenberg, van:

1. eene duinwaterleiding;

2. een stoomwerktuig tot distributie en verwarming van water en bereiding van spijzen; en

3. eene bakkerij, ketelhuis, keuken en schilhuis.

Ingevolge art. 76 der provinciale wet moet ten aanzien van dit amendement thans eene beslissing worden genomen.

Bij het hier bedoeld rapport wordt voorgesteld:

1. niet te treden in het door Gedeputeerde Staten gedaan voorstel; en

2. Gedeputeerde Staten uit te noodigen een nader onderzoek te doen instellen omtrent den aard en het gebrek aan goed en genoeg water op Meerenberg, en omtrent de middelen om daarin zooveel noodig te voorzien.

Het amendement van den Heer *Messchert van Vollenhoven* op de conclusie van dit rapport strekt om:

1. het eerste gedeelte dier conclusie te doen vervallen; en

2. het tweede gedeelte aldus te lezen:

„ Gedeputeerde Staten uit te noodigen om, lettende op de
„ wenken in het rapport gegeven, een nader onderzoek te doen
„ instellen omtrent den aard van het opgegeven gebrek, wat het
„ water betreft, omtrent de middelen om daarin voor zooveel
„ noodig te voorzien en omtrent het al of niet wenschelijke
„ om, naar mate van den uitslag van dat onderzoek, de overige
„ nieuwe werken ten dienste van *Meerenberg* daar te stellen."

Nadat de voorzitter heeft medegedeeld, dat bereids een onderzoek omtrent het water op *Meerenberg* wordt ingesteld, doch dat dit onderzoek nog niet is afgeloopen, wordt het amendement in stemming gebragt en verworpen met 29 tegen 27 stemmen.

Daarna wordt gestemd over het eerste gedeelte der conclusie van het rapport; 42 leden verklaren zich er voor en 15 er tegen. Het tweede gedeelte dier conclusie wordt zonder stemming aangenomen.

Een ingekomen adres van *B. Tideman* te Amsterdam, betreffende de bemaling van den *Zuider-* of *Graftermeer*, wordt gesteld in handen van de commissie voor de waterstaatszaken.

Op voorstel van den voorzitter wordt aan Gedeputeerde Staten diligent verklaring verleend tot aan de najaarsvergadering, met de overlegging van den beredeneerden staat der in dit jaar te verrigten werken aan de zeeweringen in dit gewest.

Een adres van *S. P. Beetz*, makelaar te Amsterdam, om bij het in werking komen eener bakkerij op *Meerenberg*, belast te worden met den aankoop der granen, wordt voor kennisgeving aangenomen.

De voorzitter deelt mede dat het afgewerkte deel der waterschapskaart op de griffie is nedergelegd, ten einde de leden daarvan inzage zouden kunnen nemen.

Nadat de Heer *Koenen* tot den voorzitter het verzoek had gerigt, dat de door hem uitgesproken redevoering in de notulen zou worden opgenomen, is de vergadering uiteengegaan.

De bijeenkomst gehouden den 5den Julij, is bijgewoond door 61 leden.

De notulen der vorige bijeenkomst worden gelezen en goedgekeurd.

De Voorzitter deelt mede dat bij hem is ingekomen een schriftelijk voorstel van de Heeren *de Lange* en *Siemers*, betreffende de voorziening in het onderhoud van een gedeelte van den grooten weg tusschen *Haarlem* en *Alkmaar.* Dit voorstel wordt voorgelezen en daarna gedeponeerd, om na de behandeling der overige zaken op nieuw te worden voorgebragt.

Achtereenvolgens worden de navolgende rapporten uitgebragt:

a. bij monde van den Heer *Siemers*, ten aanzien van het voorstel van Gedeputeerde Staten tot versterking van de *Pettemer Zeewering* en den *Zanddijk van Callantsoog.*

b. bij monde van den Heer *Jolles*, ten aanzien der adressen aan Z. M. van den raad der gemeente *Haarlemmermeer*, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs.

c. bij monde van den Heer *Koenen*, ten aanzien der adressen aan Z. M. van de raden der gemeenten *Wormer*, *Houtrijk en Polanen*, *Ransdorp*, *Petten* en *Buiksloot*, mede om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs.

d. bij monde van den Heer *de Vicq*, ten aanzien van de begrooting van het provinciaal bestuur, voor zooveel het rijksbestuur is, voor 1861 — van het voorstel tot heffing van opcenten op de grond en personele belastingen en van de voorstellen tot het doen van af- en overschrijvingen op de provinciale begrootingen voor 1859 en 1860.

e. bij monde van den Heer *Westerwoudt*, ten aanzien van het adres om subsidie ten behoeve van den *Amsterdamschen* schouwburg en van de rekening der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over 1858.

f. bij monde van den Heer *Sloos*, ten aanzien der begrooting van het gesticht *Meerenberg* voor 1861 en van de rekening van dat gesticht over 1859.

g. bij monde van den Heer *Merens*, ten aanzien der voorstellen tot het verleenen van subsidien voor de vernieuwing en herstelling der havenwerken te *Durgerdam*, te *Nieuwendam* en te *Huizen.*

h. bij monde van den Heer *Teding van Berkhout*, ten aanzien van de ontwerp-reglementen voor het bestuur van den polder *het Grootslag*, van den *Houterpolder*, van de banne en den polder *Veenhuizen*, van de banne en den polder *Ursem*, van de banne *St Maarten*, van de banne en den polder *Valkoog*, van de banne *Eenigenburg* en van den polder de *Noorderbuitendijken*; — van de ontwerp-verordening op het trekken van specie uit de *Waver* en de *Holendrecht* en van het voorstel om de verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren, binnen een bepaalden afstand van dijken of polderkaden, niet toepasselijk te verklaren op de *Waver* en de *Holendrecht.*

en *i.* bij monde van den Heer *de Lange*, ten aanzien van de voorstellen tot wijziging der reglementen voor het bestuur van den *Overweerschen polder*, van den *'s Gravenlandschen polder* en van den polder *Eijerland* en van het adres van *B. Tideman* te *Amsterdam*, betreffende de bemaling van den *Grafter-* of *Zuidermeerpolder.*

Al de uitgebragte rapporten zullen ter visie worden gelegd om nader in behandeling te worden genomen.

De Heer *Teding van Berkhout* vraagt namens de commissie belast met het onderzoek van het ontwerp reglement van bestuur van de polders onder *Bergen*, diligentverklaring met het uitbrengen van rapport tot de najaarsvergadering.

Naar aanleiding van de tegen dat reglement bij Gedeputeerde Staten ingekomen bezwaren tegen de voorgestelde bunder bundersgelijke heffing van den omslag voor de algemeene lasten, acht de commissie het noodig nadere inlichtingen omtrent deze zaak in te winnen.

De diligentverklaring wordt verleend in afwachting der voor de commissie aan te vragen magtiging van Z. M. tot het voortzetten van hare werkzaamheden na het sluiten dezer vergadering.

Thans worden door den Voorzitter in behandeling gebragt de navolgende stukken, welke ter griffie hebben ter visie gelegen.

1. Eene missive van Gedeputeerde Staten dd. 27 Junij 1860, nº. 27. Daarbij wordt te kennen gegeven dat in gevolge art. 2 al. 2 van het reglement omtrent het dragen der kosten van den *Noorder IJ- en Zeedijk* (prov. blad 1859, nº. 133), in deze zomervergadering eene bepaling moet worden voorgedragen, omtrent het brengen van een deel der kosten, die in het belang van den zeedijk voor de oeververdediging van de buiten dien dijk gelegen landen zullen worden gemaakt, ten laste van de eigenaars van dat buitenland.

Aangezien echter de kaarten, die men noodig heeft, alvorens tot het opmaken der voordragt te kunnen overgaan, nog niet gereed zijn, vragen Gedeputeerde Staten uitstel voor het doen dezer voordragt.

Het gevraagde uitstel wordt door de vergadering verleend.

2. Eene missive van Gedeputeerde Staten, waarbij wordt medegedeeld dat zij met gecommitteerden tot de directie over de wegen en vaarten tusschen de zes Noord-Hollandsche steden en met de belanghebbende gemeentebesturen in overleg zijn getreden, over de wijze waarop voortaan in het beheer en het onderhoud der genoemde wegen zal worden voorzien, en dat er uitzigt op bestaat dat deze zaak op zoodanige wijze zal worden geschikt als voor alle partijen wenschelijk mag worden geacht.

De zaak is echter nog in behandeling en de afloop er van zal niet zonder invloed zijn op de voorstellen, die Gedeputeerde Staten zullen meenen te moeten doen omtrent het nog aanhangige adres van *Alkmaar*, betreffende den weg van die stad tot den *Huigendijk.*

Gedeputeerde Staten vragen op nieuw uitstel voor het doen van voordragten omtrent de zaak der wegen en stellen inmiddels voor:

1. op de provinciale begrooting voor 1861 eene som van *f* 12.000 te brengen als bijdrage der provincie voor het onderhoud der wegen tusschen de zes Noord-Hollandsche steden.

2. de directie over die wegen te doen uitnoodigen, zich nog gedurende de laatste drie maanden van dit jaar met het gewoon beheer en onderhoud te blijven belasten.

Zonder stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten en het gevraagde uitstel verleend.

3. Een adres van het bestuur van het polderdistrict *Schagen*, houdende verzoek om verhooging van een subsidie door Gedeputeerde Staten toegezegd voor de verbetering van wegen in dien polder. Bij dit adres is gevoegd eene missive van Gedeputeerde Staten en een overzigt der subsidiën, die in de laatste jaren voor de bestrating van wegen onder *Schagen*, uit provinciale fondsen zijn verleend.

Door Gedeputeerde Staten wordt geadviseerd de gevraagde verhooging niet te verleenen, daar de wegen, voor welker verbetering zij gevraagd wordt, over het algemeen geene belangrijke communicatiën opleveren en er verschillende andere aanvragen om subsidiën voor zeer belangrijke wegsverbeteringen aanhangig zijn.

Overeenkomstig dit advies wordt op het adres afwijzend beschikt.

4. Eene missive van Gedeputeerde Staten ten geleide van adressen van ingezetenen der gemeenten *Wieringerwaard*, *Oude Niedorp*, *Barsingerhorn*, *Schagen* en *Nieuwe Niedorp*, houdende verzoek dat zoodanige maatregelen zullen worden genomen, als zullen kunnen leiden tot het hard maken van den *Middenweg* van den *Heerhugowaard.*

Gedeputeerde Staten leggen eene nota over, waarin een overzigt wordt gegeven van hetgeen tot nu toe betreffende de zaak van het rijdbaar maken van den hier bedoelden weg is verrigt, en deelen mede dat zij zich zeer onlangs over deze zaak tot het nieuw benoemde bestuur van den polder *Heerhugowaard* hebben gewend. Daar het antwoord van het polderbestuur nog niet is ingekomen, stellen Gedeputeerde Staten voor, dat de adressen aan hen worden gerenvoyeerd om, naar gelang van den inhoud van het verwachte antwoord, te worden behandeld of in eene volgende vergadering van de Staten op nieuw ter tafel gebragt te worden.

Daartoe wordt zonder stemming besloten.

5. Eene missive van Gedeputeerde Staten, ten geleide van een extract uit Z. M. besluit van 14 Januarij 1860, Nº. 64, waarbij:

a. wordt verklaard dat de gemeenten *Egmond aan Zee*,

Vlieland en *Spaarndam* door de uitgaven tot eene behoorlijke inrigting van haar lager onderwijs vereischt, te zwaar zouden worden gedrukt;

b. wordt bepaald dat aanvankelijk en tot op nader door Z. M. te nemen beschikking, jaarlijks ten laste der gemeenten
Egmond aan Zee,
Vlieland en
Spaarndam
zal blijven hetgeen die uitgaven respectivelijk meer bedragen dan *f* 860, *f* 500, *f* 635.

c. aan de genoemde gemeenten tot wederopzeggens toe worden verleend de rijkssubsidiën achter den naam van ieder uitgedrukt, als:

Egmond aan Zee	*f* 430.—
Vlieland	" 250.—
Spaarndam	" 317.50

Bij dit besluit is afgeweken van den tot nog toe bij de toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs in dit gewest gevolgden regel.

Bij vroeger aan de Staten medegedeelde koninklijke besluiten werd door Z. M. het juiste bedrag bepaald, hetwelk van de uitgaven voor het onderwijs ten laste zou blijven der gemeente, ten wier behoeve art. 36 werd toegepast.

Nu daarentegen is door Z. M. de juiste som vastgesteld, die in de voor het onderwijs vereischte uitgaven door het rijk en dus ook door de provincie zal worden bijgedragen, en is dus hetgeen ten laste der gemeente zal blijven indirect bepaald.

In eene missive van den minister van Binnenlandsche Zaken, in afschrift door Gedeputeerde Staten overgelegd, wordt de reden van dit verschil medegedeeld en deze zaak omstandig toegelicht.

Het blijkt uit die missive dat de regering, waar het geldt de toepassing van art. 36 ter voorziening in de *buitengewone* uitgaven voor het lager onderwijs, de vroeger in acht genomen wijze van handelen wil volgen en waar het geldt de toepassing van dat artikel ter voorziening in de *gewone* uitgaven voor het onderwijs, de nu gevolgde wijze van handelen.

De overgelegde stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

6. Een afschrift van Z. M. besluit van 30 April jl., nº. 103, waarbij overeenkomstig het vroeger door de Staten uitgebragt advies, wordt verklaard, dat de gemeenten *Midwoud* en *Zandvoort* door de buitengewone uitgaven voor het onderwijs over 1860 vereischt, te zwaar zouden worden gedrukt.

Dit stuk wordt mede voor kennisgeving aangenomen.

Thans wordt door den Voorzitter andermaal ter tafel gebragt het voorstel van de heeren *de Lange* en *Siemers*. Daarbij wordt de aandacht der vergadering gevestigd op den slechten toestand van het gedeelte van den rijksweg tusschen *Haarlem* en *Alkmaar*, loopende van de brug bij de *Kennemerpoort* van laatstgenoemde stad tot aan de brug over de Zandersloot bij de *Vier staten* en wordt voorgesteld: — heeren Gedeputeerde Staten uit te noodigen om de hooge regering de dringende noodzakelijkheid te doen opmerken, dat in het algemeen belang en ter voorkoming van dagelijks dreigende ongelukken eene spoedige voorziening ten aanzien van het onderhoud van dien weg worde genomen.

De vergadering neemt er genoegen mede dat de voorstellers reeds nu tot toelichting van hun voorstel worden toegelaten.

De heer *de Lange* erlangt daarop het woord en zegt dat mogelijk niet alle leden met den toestand van den bedoelden weg bekend zijn; waren zij er mede bekend, dan zoude zeker alle toelichting overbodig zijn. De toestand toch van dezen weg is van zoodanigen aard, dat er kuilen in worden gevonden van 5 à 7 palm diep.

De reizigers rijden dan ook liever een eind om, dan dat zij zich zelven en de veeren hunner rijtuigen op dezen weg wagen.

Spreker betreurt het dat nog steeds geene beslissing is genomen in het geschil tusschen het rijk en de stad *Alkmaar* ten aanzien van de verpligting tot onderhoud van dit gedeelte wegs. Hij meent dat in het belang der veiligheid, in afwachting van die beslissing, voorloopige voorziening of wel afsluiting van den weg dringend gevorderd wordt.

Het doel van het gedaan voorstel is om de aandacht op het hier bedoelde feit te vestigen, het meer algemeen bekend te maken en bij de hooge regering op voorziening aan te dringen.

De Voorzitter deelt mede dat de zaak, die thans ter sprake gebragt is, reeds sedert lang een punt van overweging bij Gedeputeerde Staten uitmaakt en dat zij herhaaldelijk ten aanzien daarvan voorstellen aan den Minister van Binnenlandsche Zaken hebben gedaan.

In het laatst van het vorige jaar hebben zij aan den Minister geschreven dat de vraag bij hen is gerezen of zij naar aanleiding van art. 137 der provinciale wet den weg zouden mogen afsluiten; dat zij echter geene vrijheid gevonden hebben om daartoe over te gaan. Zij hebben er daarbij op aangedrongen dat de weg van regeringswege zou worden afgesloten of verbeterd.

De Voorzitter zegt dat zijn ambtsvoorganger herhaaldelijk omtrent den staat van zaken aan den Minister berigt heeft gedaan en de onvermijdelijkheid van dadelijke voorziening heeft betoogd; dat ook hij zelf de zaak bij den Minister in herinnering heeft gebragt maar daarop voor alsnog geen antwoord is ontvangen.

Bij Gedeputeerde Staten bestaat er dan ook geen bezwaar tegen dat aan het voorstel gevolg worde gegeven en dat op de afdoening dezer zaak op nieuw bij den Minister worde aangedrongen.

Zonder stemming wordt het voorstel aangenomen.

Aan de orde wordt gesteld de verkiezing van een buitengewoon lid van Gedeputeerde Staten.

Tot stemopnemers worden door den Voorzitter benoemd de Heeren *Smit*, *Merens*, *Perk* en *Momma*.

Op het aftredend lid Jonkh. *L. J. Quarles van Ufford* worden uitgebragt 41 stemmen en op de Heeren *Smit* en *Elias* elk 1 stem, terwijl een blanco billet in de bus wordt gevonden.

De Heer *Quarles van Ufford* is dus op nieuw benoemd tot buitengewoon lid van Gedeputeerde Staten. Hij verklaart die betrekking aan te nemen.

In de bijeenkomst gehouden den 10den Julij zijn tegenwoordig geweest 63 leden.

Na de resumtie en goedkeuring der notulen is voorgelezen een ingekomen nader adres van *B. Tideman* te *Amsterdam*, betreffende de bemaling van den *Grafter* of *Zuidermeer*.

Dit adres wordt ter visie gelegd, om nader te gelijk met het vroeger ingediend adres in behandeling te worden genomen.

De Voorzitter deelt mede dat door den Heer *Opperdoes Alewijn* een voorstel is ingediend, betreffende den aanleg van Spoorwegen in dit gewest.

Dit voorstel wordt gedeponeerd om na de afdoening der aan de orde gestelde zaken weder ter tafel te worden gebragt.

Daarna wordt rapport uitgebragt:

bij monde van den Heer *Koenen* ten aanzien van het adres aan Z. M. van den raad der gemeente *Zijpe*, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs;

bij monde van den Heer *Westerwoudt* op de aanvrage om subsidie voor de stoombootvaardrij voor het slepen van schepen aan het *Nieuwediep*,

en bij monde van den Heer *de Vicq* ten aanzien van de provinciale begrooting voor 1861.

De uitgebragte rapporten worden ter visie gelegd.

Achtereenvolgens worden de navolgende onderwerpen in behandeling genomen:

1. Het rapport der commissie, welke onderzocht heeft de stukken, betreffende de versterking van de *Pettemer Zeewering* en den *Zanddijk van Callantsoog*.

Die stukken bestaan uit:

a. Een rapport van de Heeren *Conrad*, *Storm Buysing* en *Ortt van Schonauwen*, betreffende den toestand der duinen langs de Noordzee. Daaruit blijkt dat genoemde Heeren van oordeel zijn dat, hoezeer er voor alsnog geen dringende behoefte bestaat tot het aanwenden van krachtige middelen om de verlaging van het strand en de verdere afneming van den duinvoet tegen te gaan, het evenwel voorzigtigheidshalve raadzaam is twee punten van de kust van verdedigingswerken te voorzien, namelijk het stand voor *Callantsoog* en dat benoorden de *Pettemer zeewering*.

b. Eene missive van den Hoofdingenieur van den waterstaat, waarbij naar aanleiding van evengenoemd rapport wordt voorgesteld, om zich wat het strand te *Petten* aangaat, aanvankelijk te bepalen tot het uitbrengen van één hoofd op 117 el benoorden het tegenwoordige noorderhoofd, en om in 1862 nog een hoofd te leggen tusschen de thans bestaande midden- en noorderhoofden; en wat het strand van *Callantsoog* betreft, om voor alsnog daar geen hoofden te leggen, maar voor het geval de zanddijk aldaar op nieuw mogt afnemen, alsdan tot de verbreeding van dien dijk over te gaan.

c. Eene missive van Gedeputeerde Staten, waarbij wordt voorgesteld het doen leggen van een hoofd op 117 el afstand ten noorden van het tegenwoordige noorderhoofd van de Pettemer zeewering. Gedeputeerde Staten verzoeken dat aan hen moge worden opgedragen, nopens de financiele regeling der kosten van dit werk in de najaarszitting eene voordragt te doen.

In het rapport der commissie wordt ten aanzien van de Pettemer zeewering gezegd, dat het aangevoerde in de missive van den hoofdingenieur, in verband met het rapport van de deskundigen en met het rapport van de vroeger benoemde commissie uit de Staten, allen grond geeft om aan te nemen, dat het maken van de beide hoofden welke in de missive van den hoofdingenieur worden bedoeld, noodzakelijk is. De commissie heeft dan ook gemeend ten aanzien van den aanleg van die hoofden en de daardoor noodig geworden verlenging van den paalregel, zich met de zienswijze van den hoofdingenieur te moeten vereenigen.

Alleen merkt de commissie op, dat volgens het plan van den hoofdingenieur, de thans aan het noordeinde van het paalwerk bestaande aansluiting van dat paalwerk aan het hooge duin zal worden weggenomen, en dat er zoo het schijnt na het maken van het in de eerste plaats aan te leggen hoofd en het verlengen van het paalwerk, geene nieuwe dergelijke aansluiting zal worden gemaakt.

Of nu zonder zoodanige aansluiting de hoogte van het hoofd voldoende zal zijn om den hoek, die door het hoofd en het duin zal worden gevormd, te beveiligen en het inslaan van zeewater te keeren, meent de commissie te mogen betwijfelen.

De commissie zegt verder dat bij haar de vraag is gerezen, in hoeverre men met het leggen van het nieuwe hoofd benoorden het paalwerk voor de Pettemer zeewering de grens genaderd is der uitvoering van de bepaling van het koninklijk besluit van 17 December 1819 nº. 1, waarbij het beheer en de bekostiging der zeewering voor *Petten* aan de Staten van *Noord-Holland* is opgedragen.

Zonder zich geroepen te achten die vraag te beantwoorden, heeft de commissie evenwel gemeend haar te mogen aanroeren, vooral daar het niet duidelijk is voorgekomen, of het terrein, waarop dit eerste nieuwe hoofd volgens de meening van den hoofdingenieur behoort te worden aangelegd, gelegen is binnen of buiten de grens der zeewering bij het aangehaald koninklijk besluit bedoeld.

Voor zoover het hoofd eenmaal mogt blijken buiten die grens te zijn aangelegd, zou de commissie wenschen dat die overschrijding in het vervolg niet aan de provincie mogt kunnen worden tegengeworpen, maar alleen beschouwd als een bewijs van de zucht der Staten van dit gewest om aan het koninklijk besluit de meest ruime toepassing te geven.

Ten aanzien van de zeewering voor *Callantsoog* wordt in het rapport gezegd dat de meerderheid der commissie, ofschoon niet geheel instemmende met de zienswijze van den hoofdingenieur omtrent de maatregelen, welke op dat punt bij verdere afneming der duinen zouden behooren genomen te worden, evenwel met den hoofdingenieur van oordeel is dat er thans op dat punt geen zeer dringend gevaar bestaat.

Het aanleggen van vier nieuwe hoofden voor den zanddijk te *Callantsoog*, van welk werk een plan en begrooting gevoegd was bij de stukken welke in handen der commissie zijn gesteld geweest, wordt dan ook voor alsnog door haar niet aangeraden.

Het denkbeeld, in het rapport der commissie van deskundigen behandeld, om als proef een gedeelte der buitenduinen niet te beplanten, meent de commissie geheel onaangeroerd te mogen laten, als niet in verband staande met het voorstel van Gedeputeerde Staten.

Ten slotte adviseert de commissie dat overeenkomstig het voorstel van Gedeputeerde Staten besloten worde, zoowel wat betreft de uitvoering van het daarbij voorgestelde werk als de financiële regeling van de kosten.

Dit voorstel wordt derhalve in beraadslaging gebragt.

De Heer *Cordes* merkt op, dat de commissie in haar rapport heeft gezegd dat zij de zaak der duinbeplanting, als niet in verband staande met het voorstel van Gedeputeerde Staten, onaangeroerd meent te moeten laten.

Spreker zegt dat op deze wijze de quaestie der duinbeplanting als afgedaan zoude beschouwd kunnen worden, en dit wenscht hij niet. Hij behoudt zich daarom voor in de aanstaande najaarsvergadering een nader voorstel ten aanzien dezer zaak te doen.

Volgens den Heer *van Vollenhoven* moet eenig gewigt worden gehecht aan de overweging, voorkomende in het rapport omtrent de verpligting tot het onderhouden van hetgeen buiten de Pettemer zeewering is gelegen. In 1825 zijn naar spreker meent, de grenzen dier zeewering afgebakend; gaat men nu die grenzen uitbreiden, dan neemt men ook voor het vervolg eene verpligting op zich.

Het onderhoud is eigenlijk eene rijkszaak, die slechts aan de provincie is opgedragen.

Men wil nu een nieuw hoofd aanleggen tot bescherming der zeewering, maar dit zal buiten die zeewering liggen; zoo doende zou men telkens verder kunnen gaan; men moet daarmede voorzigtig zijn.

Spreker dringt er daarom bij Gedeputeerde Staten op aan, om zoo mogelijk over deze zaak met de regering in eene schikking te treden.

De Heer *Siemers* zegt dat de vorige spreker aanneemt, dat het hoofd zal worden aangelegd buiten het terein bij het besluit van 1819 aangewezen.

Dit is echter het geval niet. De woorden van het besluit luiden als volgt: *het steenen hoofd voor het dorp Petten ter de zeewering noordwaarts.*

Het is waar dat die woorden zeer rekkelijk zijn; maar hij is gebleken dat wanneer het hoofd noordwaarts wordt gelegd, het zeer onzeker is of het buiten de zeewering zal komen; zoo ja dan komt het er hoogstens slechts 2 el buiten. Er zou daarom door deze zaak zeker niets gepraejudicieerd worden.

De commissie heeft slechts ten doel gehad Gedeputeerde Staten op het hier bedoelde punt aandachtig te maken.

De Heer *Cordes* deelt mede dat deze zaak ampel in de commissie is besproken. Het is haar onbetwistbaar voorgekomen, dat het aan te leggen hoofd tot de Pettemer zeewering behoort, waarvan het den regter vleugel moet beschermen. Wanneer men deze zaak bij de regering ter sprake breng zou daaruit veel correspondentie kunnen voortvloeijen en intusschen zou de zeewering die men wil beschermen veel te lijden hebben.

Het voorstel van Gedeputeerde Staten wordt daarna zonder hoofdelijke stemming, overeenkomstig de conclusie van het rapport, aangenomen.

2. Het rapport der commissie in wier handen is gesteld geweest het adres aan Z. M. van den raad der gemeente *Haarlemmermeer*, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, ter gedeeltelijke voorziening in de *gewone* kosten van dat onderwijs.

De raad verzoekt dat het aandeel der gemeente in die kosten over 1860, moge worden bepaald op *f* 900 en dat de het overige moge worden voorzien door het rijk en de provincie.

Gedeputeerde Staten hebben in hun berigt aan den Minister van Binnenlandsche Zaken gunstig op het adres geadviseerd.

De commissie geeft in haar rapport te kennen, dat haar uit de begrooting der gemeente *Haarlemmermeer* voor 1860, en uit de overige overgelegde stukken overtuigend gebleken is, dat deze gemeente te zwaar zou worden gedrukt wanneer van de gewone kosten van het lager onderwijs over 1860, meer dan *f* 900 ten haren laste werd gebragt.

De bijdrage van het rijk en de provincie zou echter minstens *f* 550 lager kunnen gesteld worden, dan de som die aanvankelijk door Gedeputeerde Staten werd noodig geacht, omdat de hulponderwijzers, waarvoor eene uitgaaf van *f* 110 is geraamd, thans nog niet zijn aangesteld; deze bijdrage zou dus hoogstens moeten bedragen *f* 4165 en slechts voor één jaar moeten worden toegestaan.

Behoudens deze bedenking adviseert de commissie haar door den raad gedaan verzoek te ondersteunen.

De conclusie van het rapport der commissie wordt zonder stemming aangenomen.

3. Het rapport op het adres aan Z. M. van den raad der gemeente *Haarlemmermeer*, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, ter voorziening in de kosten van den bouw eener school en onderwijzerswoning.

Uit de bouwkundige stukken bij dit adres overgelegd blijkt dat de kosten van het werk worden geraamd op *f* 13.300.

De raad verzoekt dat in die uitgaaf geheel voor rekening van het rijk en de provincie moge worden voorzien.

Gedeputeerde Staten hebben in een brief aan den minister van binnenlandsche zaken, als hun gevoelen medegedeeld dat voor de gemeente *Haarlemmermeer* een getal van zes scholen niet te hoog is gesteld en dat daaraan werkelijk behoefte bestaat.

Aangezien nu thans aldaar nog slechts twee hoofdscholen bestaan, zoo achten zij den voorgestelden bouw eener derde hoofdschool en onderwijzerswoning allezins noodzakelijk, doch zijn van oordeel dat de gemeente in de kosten van dien bouw niets kan bijdragen.

Ook de commissie is daarvan overtuigd en stelt mitsdien voor, het door den raad gedaan verzoek bij Z. M. te ondersteunen.

Dit voorstel wordt aangenomen.

4. Het rapport der commissie, welke onderzocht heeft de adressen aan Z. M. van de raden der gemeenten *Houtrijk en Polanen*, *Ransdorp* en *Wormer*, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, ter voorziening in de *gewone* kosten van het onderwijs.

Door Gedeputeerde Staten is bij hun rapport aan den minister van binnenlandsche zaken te kennen gegeven, dat naar hunne meening in die kosten door de genoemde gemeenten wel uit eigen middelen kan worden voorzien.

De commissie heeft zich met die meening vereenigd voor zooveel betreft de gemeenten *Houtrijk en Polanen* en *Ransdorp*. Op hetgeen door den raad van *Houtrijk en Polanen* in zijn adres wordt gezegd, aangaande den ongunstigen toestand dier gemeente, valt naar het oordeel der commissie weinig iets af te dingen. Het komt haar voor, dat de nabuurschap van den *Haarlemmermeerpolder* aan deze gemeente een voortgaanden aanwas en vermeerdering van bestaanmiddelen beloofd en dat er wel eene belasting op het gedistilleerd kan worden ingevoerd.

Wat *Ransdorp* aangaat merkt de commissie op, dat zich aldaar vele welgestelde gezinnen bevinden; dat er nog eenige bedrijvigheid en welvaart heerscht; dat de gemeente inkomsten van kapitaal trekt en dat de belasting op het gedistilleerd er nog niet tot het maximum bij de wet toegestaan wordt geheven.

Wat betreft de gemeente *Wormer* is de commissie van meening, dat er voor de toepassing van art. 36 wel termen bestaan. Deze gemeente toch verkeert in eenen bijzonder ongunstigen toestand, door dat wel de fabriekarbeiders, die in de lasten bijna niets kunnen bijdragen, aldaar wonen, doch niet de fabriekanten, die in de naburige gemeenten gevestigd zijn.

Het komt der commissie echter voor, dat de gemeente *Wormer* wel schoolgeld kan heffen en dat met inbegrip van de opbrengst daarvan, haar aandeel in de gewone uitgaven voor het onderwijs behoort te worden bepaald op *f* 1525; de som die zal blijven ten laste van het rijk en de provincie zal dan bedragen *f* 800.

De vergadering besluit overeenkomstig het voorstel der commissie op de drie adressen te adviseren.

5. Het rapport op het adres aan Z. M. van den raad der gemeente *Wormer*, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, ter gedeeltelijke voorziening in de kosten van den bouw eener school en onderwijzerswoning te *Oostknollendam*.

De kosten van dit werk zijn geraamd op *f* 4800, waarin de gemeente wil bijdragen de som van *f* 800.

Overeenkomstig de conclusie van het rapport wordt besloten te adviseren, dat het aandeel der gemeente is de genoemde kosten moge worden bepaald op *f* 800.

6. Het rapport op een adres aan Z. M. van den raad der gemeente *Petten*, waarbij toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs wordt gevraagd, ter gedeeltelijke voorziening in de gewone kosten van het lager onderwijs aldaar.

Deze kosten worden geraamd op *f* 900.

Bij het rapport wordt voorgesteld om aan Z. M. in overweging te geven, overeenkomstig het gedaan verzoek, het aandeel der gemeente in die kosten te bepalen op *f* 300.

De vergadering vereenigt zich met de conclusie van het rapport.

7. Het rapport op het adres aan Z. M. van den raad der gemeente *Buiksloot*, om toepassing van art. 36 der wet op het lager onderwijs, ter gedeeltelijke voorziening in de uitgaven voor den aankoop en de inrigting eener school vereischt.

Die uitgaven zullen bedragen de som van *f* 2200.

De vergadering besluit, overeenkomstig het verzoek van den gemeente-raad en de conclusie van het rapport, voor te stellen dat het aandeel der gemeente in genoemde uitgaven moge worden bepaald op *f* 1100.

8. Het voorstel tot verhooging van het subsidie ten vorigen jare verleend voor de vernieuwing der havenwerken te *Durgerdam*.

Aanvankelijk bestond het voornemen om tot afsluiting van de haven, paalregels van geereosoteerd hout te stellen. De ondervinding heeft echter geleerd dat het creosoot geen afdoend middel is om het hout voor den nadeeligen invloed van den paalworm te behoeden.

Het gemeentebestuur van *Ransdorp* heeft derhalve het voornemen opgevat om in plaats van paalregels, steenen dammen te doen aanleggen. De kosten daarvan zijn geraamd op *f* 17000, dat is ruim *f* 6000 meer dan voor den aanleg van paalregels noodig geacht was. Daarom is door het gemeentebestuur verhooging van de vroeger door de provincie en het rijk toegezegde subsidien gevraagd.

Overeenkomstig het voorstel van Gedeputeerde Staten wordt door de commissie van onderzoek geadviseerd, dat, met intrekking van het besluit van 14 Julij 1859 n°. IX, voor den aanleg van steenen dammen ter afsluiting van de haven van *Durgerdam*, een provinciaal subsidie worde verleend ten bedrage van een derde der aanbestedingssom, hoogstens tot een cijfer van *f* 5666, onder voorwaarde dat van rijkswege een gelijk subsidie worde verstrekt en dat aan de gemeente *Ransdorp* de verpligting worde opgelegd om voor het voortdurend goed onderhoud der havenwerken te zorgen.

Hiertoe wordt zonder beraadslaging besloten.

9. Het rapport der commissie welke onderzocht heeft het voorstel van Gedeputeerde Staten tot verhooging van het subsidie voor de vernieuwing der havenwerken te *Nieuwendam*.

Ook deze verhooging is gevraagd met het doel om in plaats van geereosoteerde paalwerken, steenen dammen te kunnen aanleggen. De kosten der te maken werken zijn geraamd op *f* 15,106.

Door de commissie wordt geadviseerd om overeenkomstig het voorstel van Gedeputeerde Staten, een subsidie te verleenen van een derde der benoodigde gelden, hoogstens ten bedrage van *f* 5,035, onder voorwaarde dat gelijk bedrag van rijkswege worde verstrekt en dat aan de gemeente *Nieuwendam* de verpligting worde opgelegd om voor het voortdurend goed onderhoud der havenwerken te zorgen.

Hiertoe wordt zonder beraadslaging besloten.

10. Het rapport van dezelfde commissie omtrent de voordragt van Gedeputeerde Staten tot het verleenen van een subsidie aan het *Huizer havenbestuur*, ter te gemoetkoming in de buitengewone kosten van de herstelling der schade door den paalworm veroorzaakt.

De kosten tot herstel der havenwerken zijn in het geheel op *f* 12,500 geraamd, waaronder *f* 8,300 tot herstelling van schade, welke onmiddelijk door den paalworm is toegebragt.

Het havenbestuur heeft verzocht dat deze laatste som door het rijk en de provincie ieder voor de helft moge worden verstrekt, en zich bereid verklaard om zelf te voorzien in al hetgeen verder in de begrooting van *f* 12,500 is opgenomen.

Door de commissie wordt overeenkomstig het voorstel van Gedeputeerde Staten geadviseerd, het gevraagde subsidie van *f* 4,150 te verleenen.

Hiertoe wordt zonder beraadslaging besloten.

11. De conclusie van het rapport van de commissie voor de waterstaatszaken omtrent de ontwerp-reglementen van bestuur voor den polder het *Grootslag* en voor den *Houterpolder*.

Behoudens de toevoeging van een nieuw artikel aan elk dezer ontwerpen, wordt de vaststelling daarvan door de commissie voorgesteld.

Na aanneming van de voorgedragen nieuwe artikelen worden de aldus gewijzigde reglementen zonder beraadslaging aangenomen.

12. De conclusie van het rapport derzelfde commissie, omtrent het ontwerp-reglement van bestuur voor de banne en den polder *Veenhuizen*.

Bij deze conclusie wordt één amendement voorgesteld en wordt overigens tot de vaststelling van het voorgedragen ontwerp geadviseerd.

Beide deelen der conclusie worden achtereenvolgens aangenomen.

13. De conclusie van het rapport betreffende het ontwerp reglement van bestuur voor de banne en den polder *Ursem*.

Daarbij wordt de vaststelling van het ontwerp met ééne wijziging voorgedragen. Dienovereenkomstig wordt besloten.

14 Het rapport betreffende de ontwerp-reglementen van bestuur voor de banne *St Maarten*, voor de banne en den polder *Valkoog*, en voor de banne *Eenigenburg*, alsmede de ontwerp-verordening op het trekken van specie uit den bodem van de *Waver* en van de *Holendrecht*, en het daarbij ingediende ontwerp-besluit, strekkende om de in 1859 vastgestelde verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren, binnen een bepaalden afstand van dijken of polderkaden, niet toepasselijk te verklaren op de *Waver* en de *Holendrecht*.

Bij het rapport wordt de vaststelling van al deze ontwerpen voorgesteld.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

15 Het rapport omtrent het ontwerp-reglement van bestuur voor den polder de *Noorderbuitendijken*.

Overeenkomstig de conclusie van het rapport, wordt dit ontwerp vastgesteld zoo als het door Gedeputeerde Staten is voorgedragen.

16. Het rapport omtrent de voordragt tot wijziging van het reglement voor het bestuur van den *Overweerschen polder*.

Overeenkomstig de conclusie van het rapport, wordt tot de vaststelling van de door Gedeputeerde Staten voorgedragen wijzigingen besloten.

17. Het rapport aangaande het voorstel tot wijziging van het reglement van bestuur voor den *'s Gravenlandschen polder*.

Bij dit rapport wordt voorgesteld de voorgedragen wijzigingen vast te stellen.

Hiertoe wordt besloten.

18. Het rapport aangaande de voordragt tot wijziging van het reglement van bestuur voor den polder *Eijerland*.

Overeenkomstig de conclusie van dit rapport, wordt de voorgedragen wijziging van het reglement vastgesteld.

19. Het rapport van de commissie voor de financiele zaken, omtrent de begrooting der kosten van het provinciaal bestuur, voor zoo veel het rijks bestuur is, voor 1861.

Bij dit rapport wordt voorgesteld de begrooting vast te stellen zoo als zij is voorgedragen.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

20. Het rapport der commissie in wier handen is gesteld geweest het adres van directeuren van den Amsterdamschen schouwburg om een subsidie uit provinciale fondsen van *f* 3000.

De conclusie van dit rapport strekt om het gevraagde subsidie niet toe te staan. Uit den inhoud van dit rapport blijkt dat deze zaak tot verschillende beschouwingen bij de commissie aanleiding heeft gegeven. Terwijl sommige leden zich tegen het subsidiëren van eenigen schouwburg verklaarden, waren er anderen, die wel is waar gunstig voor dergelijke toelage van wege de provincie waren gestemd, maar zulks alleen wenschten toe te kennen aan een *goed*, *Hollandsch*, *nationaal* tooneel, doch niet aan eene onderneming zoo als die der tegenwoordige concessionarissen.

De Heer *Jolles* herinnert aan hetgeen de Heer *van Vollenhoven* ten vorigen jare tot ondersteuning van het verzoek om subsidie ten behoeve van den Amsterdamschen schouwburg heeft gezegd. Deze heeft toen in overweging gegeven om, lettende op de periode van overgang waarin de Amsterdamsche schouwburg verkeert, en op de wijze waarop het subsidie van de stad Amsterdam is geregeld, ook de provinciale bijdrage toe te staan.

Spreker wil niet in het algemeen de vraag behandelen, of het wenschelijk is dat door de provincie aan schouwburgen subsidie worde verleend. Hij merkt slechts op dat de toestand geheel dezelfde is als ten vorigen jare.

De concessie tot het bespelen van den schouwburg en het subsidie van Amsterdam is voor drie jaar verleend. De concessionarissen hebben hunne berekening over drie jaar gemaakt. Het is dus billijk dat ook thans nog de provinciale bijdrage worde verleend en ook verder zoo lang het door Amsterdam toegestaan subsidie loopt. Eerst na afloop van het driejarig tijdvak kan men beoordeelen of de adressanten aan de verwachting hebben beantwoord.

Spreker stemt niet in met het ongunstig oordeel in het rapport over de adressanten uitgesproken. Het daarstellen van een goed nationaal tooneel is eene zaak waaraan vele bezwaren verbonden zijn. Het is hier de plaats niet om daarover uit te weiden, doch spreker meent dat hetgeen door de adressanten is verrigt geene teleurstelling heeft gebaard; hun werk is nog wel niet volkomen, maar wanneer men let op de hulpmiddelen die hun ten dienste hebben gestaan, dan valt de wijze waarop zij daarvan gebruik hebben gemaakt niet te laken.

Spreker adviseert daarom tot het verleenen van het subsidie.

De Heer *van Vollenhoven* merkt op dat ook door vroegere commissien over de directie van den Amsterdamschen schouwburg even als thans, een ongunstig oordeel is uitgebragt. Ook in vroegere jaren is beweerd dat die schouwburg niet aan de vereischten van een nationaal tooneel voldeed.

Het is bekend dat Amsterdam nu voor den tijd van drie jaar subsidie heeft verleend, in de hoop dat bij de meerdere zekerheid die de directie daardoor heeft, de zaak op beteren voet zal worden gebragt. De directie heeft aanvankelijk aan alle billijke eischen voldaan. Spreker somt de voornaamste stukken op, die in het afgeloopen speeljaar zijn opgevoerd en merkt op dat die meest alle door bekende letterkundigen zijn gemaakt en eene goede zedelijke strekking hebben.

De directie heeft ook een prijsvraag uitgeschreven voor het best gekeurde tooneelstuk en heeft zich daarvoor moeite en opoffering getroost. Er is een stuk bekroond hetwelk eenige malen is opgevoerd.

Tot dusverre was zoo iets nooit gedaan. Spreker ziet in dit werk der directie een bewijs, dat zij doordrongen is van de noodzakelijkheid om het maken van goede tooneelstukken te bevorderen. Het voornemen bestaat om op dien weg voort te gaan.

De Hollandsche schouwburg heeft niettegenstaande de verstrekte hulpmiddelen een belangrijk deficit opgeleverd, hetgeen door de inkomsten die de vreemde schouwburg heeft afgeworpen, wel is verminderd, maar niet geheel gedekt.

In het tweede en vooral in het laatste jaar der concessie, zal de stand van zaken beter worden.

De directie heeft nu met veel concurrentie te kampen gehad, vooral met die des vorigen directeurs, die veel talenten aan haar heeft onttrokken. Daarenboven zijn in het eerste jaar vele uitgaven voorgekomen, die later niet terug komen.

Spreker acht het verleenen van het provinciaal subsidie geene zaak van weinig gewigt; wordt het geweigerd, dan loopt men groot gevaar dat ook het koninklijk subsidie en dat van de stad zullen worden ingetrokken of verminderd, en wanneer de schouwburg wordt opgeheven, dan zullen meer dan 200 huisgezinnen hun middel van bestaan verliezen.

De Heer *Teding van Berkhout* zegt, dat men zich bij het behandelen der aanvraag om subsidie voor den Amsterdamschen schouwburg, telkens beweegt op een terrein van bijzondere consideratien.

De discussie loopt steeds over de directie en over hetgeen door haar is verrigt.

Het is alsof het subsidie is eene premie of belooning voor de directeuren.

Men spreekt echter niet over het beginsel, over de vraag of de vergadering geroepen is om subsidien aan schouwburgen te verleenen. En dit kan toch hier alleen de vraag zijn, niet of de directie aan de verwachtingen beantwoordt en of er huisgezinnen van hun brood worden beroofd.

Wanneer het hier een klassiek tooneel gold, dat werkelijk strekte tot bevordering en opwekking van kunst en wetenschap, dan zou dit grond kunnen opleveren tot het verleenen van subsidie. Maar het is nu niets anders dan eene uitspanning, hetzij door muzijk, hetzij door voorstellingen uit het volksleven. Laten zij, die smaak hebben in zoodanige uitspanning, die ook bekostigen. De gelden der provincie echter kunnen beter worden besteed.

De Heer *Asser* zal stemmen tegen de conclusie van het rapport. Hij meent dat een goed georganiseerd tooneel kunst en wetenschap kan bevorderen. Om zoodanig tooneel te hebben is echter eene goede directie noodig. De tegenwoordige directie is nog slechts een jaar werkzaam; zij heeft het voornemen om nog veel voor het tooneel te doen; er is onlangs eene inrigting geopend tot opleiding van jongelingen, die aanleg voor het tooneel hebben; het vordert echter tijd, alvorens die jongelingen hunne talenten aan het publiek kunnen toonen.

De commissie adviseert om een goedkoope proef te nemen, door het subsidie niet te verleenen; volgens spreker zal deze proef alleen doen zien hoe men eene zaak kan vernietigen. Men moet voortgaan met het verleenen van subsidie, ten einde de directie in staat te stellen, om prijsvragen uit te schrijven, om de tooneelen te doen repareren en schilderen, en om niet alleen de dramatische kunst maar ook de muzijk te bevorderen.

De zaak behoort bij de provincie te huis omdat de hoofdstad een groot deel der provincie uitmaakt en dat de schouwburg aldaar ook bezocht wordt door velen uit de provincie, welke naar die stad gaan.

De weigering van het subsidie zou op het tooneel ongunstig terug werken en een kwaden dunk omtrent de zaak geven.

De Heer *Westerwoudt* zegt dat in de commissie twee fractien tegen het subsidie gestemd waren.

De eene fractie deelde het gevoelen van den Heer *Berkhout* en was van oordeel dat door de provincie in het geheel geen subsidie moest worden gegeven, daar zij niet inzag dat de schouwburg bij zoo geheel verschillende bezoekers nut zou kunnen doen.

Andere leden vonden dit tooneel niet goed. Zeker is het, dat het niet is een Hollandsch, een nationaal tooneel; onder de stukken toch die opgevoerd werden zijn er vele die niet Hollandsch zijn, en juist de Hollandsche stukken zijn oorzaak geweest van het ontstaan van het deficit; of het tooneel is dus niet nationaal genoeg of het volk is niet nationaal genoeg om een nationaal tooneel in stand te houden.

Volgens spreker verkeert men thans niet in het zelfde geval als vroeger; ieder jaar wordt er eene bijzondere reden voor het weder verleenen van het subsidie aangevoerd; zoo is het nu, zoo zal het ook weer in het volgende jaar zijn; naar zijn oordeel kan het geld beter voor andere subsidien worden besteed.

De Heer *van Vollenhoven* komt krachtig op tegen hetgeen ten slotte door den laatsten spreker is gezegd.

In het vorige jaar is het subsidie toegestaan omdat *Amsterdam* toen een subsidie voor drie jaar had verleend; zal men nu reeds bij het tweede jaar de toelage weigeren? neen, men moet die nu en ook nog in het volgende jaar toestaan tot voortzetting van de proef, die thans genomen wordt. De driejarige termijn, over welke de concessie loopt, moet als één geheel worden beschouwd.

Spreker zegt dat in het algemeen in alle tijden is erkend, dat een nationaal tooneel eene leerschool is vooral voor de mindere klasse; in eene groote stad kan het niet gemist worden; het moet beschouwd worden als eene uitspanning die deze klasse terug houdt van het bezoeken van minder goede plaatsen. In andere landen worden honderd duizenden guldens aan het tooneel ten koste gelegd; de Staten behoeven er daarom geen bezwaar in te vinden, hier eene som van *f* 3000 toe te staan.

De Heer *Brugmans*, die zegt zelf geen bezoeker van den schouwburg te zijn, wil onderzoeken of het hebben van een grooten schouwburg niet is een deugdelijk provinciaal belang.

Men heeft beweerd dat het tooneel alleen een uitspanning is; spreker vraagt echter of de aard van de uitspanningen niet is een zaak van belang, of het er niet op aankomt of zij eene goede of eene kwade rigting hebben?

De mensch heeft behoefte aan uitspanning; wanneer het publiek afkeerig wordt van den grooten schouwburg, dan zal het afdalen tot de kleine tooneelen, waar hebbelijkheden bestaan, die voor de beschaving niet bevorderlijk zijn.

Wanneer de hand niet wordt gehouden aan het groote tooneel, dan zal men afdalen tot tooneel- en zang-koffijhuizen, en tot allerlei nietigheden.

Men moge zeggen dat het tooneel niet nationaal is, men vergete echter niet dat het voor onze taal moeijelijk is dit te hebben; men vergete ook de geschiedenis van ons tooneel niet; in de 17de eeuw is men tot navolging van vreemde schrijvers gekomen en eindelijk tot vertalingen afgedaald; een tooneel dat door nieuwheid steeds prikkelt, is bezwaarlijk te verkrijgen, maar wij moeten trachten het goede te behouden.

Niet iedereen is in de gelegenheid om naar *Weenen* en *Italie* te gaan om daar groote talenten te zien en te hooren, en is het dan niet der moeite waard om die talenten ook hier eens te kunnen gadeslaan.

Het voorbeeld van Z. M. en van de stad *Amsterdam* volgende, zal de vergadering dan ook niet buiten hare taak gaan door het subsidie toe te staan.

De Heer *Santhagens* zegt dat hij tot de minderheid in de commissie behoort. Hij is in de gelegenheid geweest om veel te reizen en heeft overal het nationaal tooneel opgezocht.

Spreker wijst op het groot belang dat er hier een nationaal tooneel zij; hij acht dit de opoffering van een subsidie waard.

Wanneer de smaak van het publiek niet te veel was verbasterd, zoude er geen subsidie noodig zijn. Nu men echter het liefst vertaalde stukken ziet moet er subsidie gegeven worden opdat er toch eene plaats zij, waar men Hollandsche stukken kan hooren, in de variétés zal men tot het opvoeren daarvan niet besluiten; aan de mindere klasse geven de variétés ook de gelegenheid niet om zoo goedkoop als in den grooten schouwburg plaatsen te krijgen.

De Heer *Teding van Berkhout* merkt op dat de discussie de zaak nu op het goede terrein heeft gebragt.

Men erkent dat het hier geldt eene uitspanning voor Amsterdam en noemt het eene gepaste uitspanning, eene leerschool, die echter wel niet tot de voortreffelijkste zal behooren.

Moet nu de provincie voor de uitspanning van het Amsterdamsche publiek geld betalen? Het is misschien een stedelijk maar zeker geen gewestelijk belang. Men heeft gezegd dat de Koning misschien zijn subsidie zal verminderen; dit mag echter hier niet in aanmerking komen noch de vergadering terug houden.

De Heer *Asser* brengt nog in het midden dat, naar hij meent, het tooneelgezelschap ook ander steden in deze provincie bezoekt.

De Heer *van Maanen* brengt in herinnering dat het subsidie sedert jaren is toegestaan, en meent dat de commissie met het oog op de gevolgen die het weigeren van het subsidie zal hebben, ten minste had moeten voorstellen het nog voor dit jaar te verleenen en dan in het vervolg niet meer.

De Voorzitter brengt thans de conclusie van het rapport in stemming; 33 leden verklaren zich er tegen en 30 er voor; de conclusie der commissie is mitsdien verworpen en daarmede het gevraagd subsidie van *f* 3000 door de vergadering toegestaan.

21. Het voorstel tot het doen eener af- en overschrijving op de provinciale begrooting, dienst 1859, tot verhooging van den post *pensioenen of wachtgelden aan provinciale ambtenaren van den waterstaat*, met *f* 158.

Dit voorstel wordt aangenomen.

22. Idem dienst 1860, tot verhooging der posten: *bijdragen voor de verbetering der havenwerken te* Durgerdam *en te* Nieuwendam.

Dit voorstel wordt mede aangenomen.

23. De rekening wegens de enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over de dienst van 1858.

Overeenkomstig de conclusie van het ten aanzien dezer rekening uitgebragte rapport, wordt zij zonder wijziging vastgesteld.

24. De begrooting van het gesticht *Meerenberg* voor de dienst van 1861.

Zonder discussie wordt deze begrooting goedgekeurd.

25. De rekening van het gesticht *Meerenberg* over 1859.

Deze rekening wordt goedgekeurd onder dankbetuiging aan en decharge van de commissie van toezigt over dat gesticht.

Thans wordt op nieuw ter tafel gebragt het voorstel van den Heer *Opperdoes Alewijn*, omtrent den aanleg van een spoorweg in dit gewest.

Dit voorstel houdt in: dat eene commissie benoemd worde, aan welke de taak worde opgedragen om zoo spoedig als dit gevoegelijk zal kunnen plaats vinden, een adres te ontwerpen aan den Koning en de Staten-Generaal, houdende ernstigen aandrang tot daarstelling der lijn van het *Nieuwdiep* naar *Amsterdam*, ten einde nog voor dat de definitief wettelijke regeling van de zaak zal plaats hebben, de beschouwingen en billijke wenschen der Staten, aan de genoemde hooge staatsmagten te doen kenbaar worden; dezelve eerbiedig verzoekende deze gewigtige aangelegenheid voor alsnog in ernstige overweging te willen nemen en in den geest der voorgedragen aanwijzingen, in een voor dit gewest meest billijken en algemeen nuttigen zin te beslissen.

De Heer *Alewijn*, tot toelichting van dit voorstel toegelaten, zegt hoofdzakelijk, dat hij na zoo dikwijls pogingen te hebben aangewend om maatregelen tot verbetering der middelen van communicatie te bevorderen, ook nu het stilzwijgen niet kan bewaren ten aanzien van den aanleg van een spoorweg door het noorderkwartier van dit gewest, daar hij, ofschoon bemoedigd door den goeden wil van de regering om zulk een lijn aan te leggen, evenwel reden heeft om te vreezen, dat het bij velen het doel is aan die lijn eene rigting te geven, waardoor zij voor een groot, welvarend en zeer bevolkt gedeelte van het genoemde kwartier, nutteloos en zelfs schadelijk zou zijn.

Wanneer b. v. de weg van het *Nieuwediep* langs de westzijde van het Noord-Hollandsch kanaal tot *Alkmaar*, en van *Alkmaar* op *Haarlem* wordt gelegd, dan mag hij zoo kort en goedkoop mogelijk zijn, maar dan heeft hij ook voor het grootste gedeelte van dit gewest weinig waarde.

Beter zou het zijn wanneer de weg van *Alkmaar* af zuidoostwaarts langs de Zaanstreek naar *Amsterdam* gelegd werd. Deze rigting zou vooral voor de Zaanstreek van groot nut zijn, maar daarbij zouden toch ook de belangen van het grootste en volkrijkste gedeelte van dit gewest uit het oog verloren worden.

Naar sprekers oordeel behoort de weg te loopen door *Westfriesland*, en wel in zoodanige rigting als nader is aangewezen in eene onlangs door hem uitgegeven brochure, waarnaar hij meent thans te kunnen verwijzen, daar hij haar aan de leden der vergadering heeft doen aanbieden.

Spreker kan echter niet nalaten nog te opmerken, dat zelfs voor *Alkmaar* niet de aanleg van een spoorweg ten westen van het Noord-Hollandsch kanaal, maar wel de aanleg in die rigting welke door spreker wordt voorgestaan, inderdaad het meest wenschelijk is.

Immers voor hare communicatie met het *Nieuwediep* heeft die stad reeds een goeden waterweg, het Noord-Hollandsch kanaal; een spoorweg op korten afstand van dat kanaal langs woeste duinen loopende, en dus niets dan een tweede verbinding met het *Nieuwediep* opleverende, zou aan *Alkmaar* weinig voordeel aanbrengen.

Daarentegen blijkt het duidelijk uit de belangrijke aanbiedingen, door *Alkmaar* voor den aanleg van een straatweg in den *Heerhugowaard* gedaan, van hoe groot belang een goede verbinding met dien polder en de daaraan grenzende gemeenten voor de genoemde stad te achten is.

Werd nu de spoorweg aangelegd in de door spreker aangewezen rigting, met een station te *Ursem* of te *Rustenburg*, waarmede *Alkmaar* door een harden weg verbonden is, dan zou deze stad, zonder de groote opofferingen welke zij thans bereid is daarvoor te doen, eene betere gemeenschap met verschillende deelen van *Westfriesland* verkrijgen, en dan zou tevens billijker gehandeld worden tegenover andere belangrijke gemeenten, onder anderen tegenover de stad *Hoorn*, welke dan op gelijken afstand als *Alkmaar* van het genoemde station verwijderd en eveneens door een harden weg daarmede verbonden zou zijn.

Spreker merkt nog op dat zijn voorstel in niets te kort doet aan den wensch van vele leden der vergadering om de doorgraving van Holland op zijn smalst tot stand gebragt te zien.

Hij hoopt dat aan zijn voorstel een gunstig onthaal zal te beurt vallen en dat de vergadering voor hare bemoeijingen in deze gewigtige zaak de voldoening zal smaken van ook bij deze gelegenheid de welvaart en bloei van het gewest nadrukkelijk te hebben bevorderd.

De Heer *Koenen* erkent dat de zaak der spoorwegen aan de orde van den dag is, doch kan zich moeijelijk met de strekking van het nu gedaan voorstel vereenigen.

Vroeger heeft deze vergadering zich tot de regering gewend om het belang der provincie voor te staan; het gold toen een algemeen belang; men heeft aangetoond dat de gevolgen van het voorgedragen spoorweg-ontwerp in het algemeen voor de provincie schadelijk zouden zijn.

Wanneer men nu daarover het stilzwijgen bewaart en zich bepaalt tot een spoorweg die alleen in deze provincie wordt gelegd en tot de juiste plaats der ligging van dien spoorweg, dan gaat men het belang van één deel der provincie bepleiten tegen dat van een ander deel.

Spreker acht het beter dat dit aan de belanghebbende localiteiten worde overgelaten. Hij is er niet tegen dat het gevoelen der vergadering aangaande het algemeen belang der provincie aan de regering worde kenbaar gemaakt, maar hij is tegen het voorstel van den Heer *Alewijn*, omdat daarbij het algemeen stelsel van het regeringsontwerp wordt voorbijgegaan.

De Heer *van Vollenhoven* kan zich niet vereenigen met het gevoelen van den Heer *Koenen*. De regering heeft gezegd, dat zij een lijn wil leggen naar het *Nieuwediep* over *Haarlem* of over *Zaandam*. Met den aanleg van dezen weg wil men dadelijk beginnen, doch het is nog onbeslist hoe de rigting zal genomen worden. Spreker oppert de vraag, wie beter instaat is om de regering ten aanzien der te volgen rigting in te lichten, dan deze vergadering. Zij kan aanwijzen, welke rigting het meest in het belang der provincie zal zijn en zal zich boven locale belangen en jalousien weten te verheffen.

Volgens spreker is deze vergadering de eenige die hier inlichtingen moet geven en daarom is hij voor het benoemen eener commissie.

De Heer *Alewijn* zegt, dat hij er vroeger reeds op heeft aangedrongen, dat de regering zou worden voorgelicht omtrent hetgeen voor dit gewest nuttig en noodig zou zijn; de meerderheid der commissie waarvan spreker lid was, heeft dit echter toen eene zaak van latere zorg geacht.

In andere gewesten hebben de Staten de belangen hunner provincien voorgestaan, met dat gevolg, dat de regering hare voorstellen heeft gewijzigd.

In de laatste dagen heeft spreker met eenige ministers over deze zaak gesproken en toen bemerkt, dat men zich nog op een gevaarlijk standpunt bevindt, want dat er bij de regering nog volstrekt geen bepaald plan omtrent de te volgen rigting bestaat.

Wanneer de zaak bij de Kamer in behandeling komt zonder door deze vergadering te zijn toegelicht, dan zoude dit nadeelige gevolgen kunnen hebben.

Het is niet raadzaam de toelichting over te laten aan het petitionnement der belanghebbende gemeenten. Dit zal ook weinig invloed hebben. Het vroeger adres der Staten heeft zelfs weinig invloed gehad.

De Heer *Rahusen* geeft te kennen dat het voorstel van den Heer *Alewijn* hem niet verwondert; hij betreurt het echter dat dit voorstel nu is gedaan.

Spreker stelt veel belang in de verbinding van *Amsterdam* met het *Nieuwediep;* voor het tot stand komen daarvan zou echter niets nadeeliger zijn dan dat deze vergadering het over de rigting oneens werd, hetgeen wel kon gebeuren.

De rigting van den spoorweg wordt eenigzins beheerscht door de vraag of de doorgraving van Holland op zijn smalst zal plaats hebben. De verbinding toch met de zee moet vrij blijven en niet door vaste bruggen worden belemmerd. Zoolang de quaestie der doorgraving niet is beslist, is het dus bezwaarlijk zich omtrent de te volgen rigting te verklaren.

Het is daarom dat spreker wenscht dat de Heer *Alewijn* zijn voorstel voorloopig intrekke.

De Heer *Smit* zegt dat het voorstel hem heeft verrast en dat hij dus in zijn spreken voorzigtig moet zijn, al is ook de zaak der doorgraving en der spoorwegen hem niet vreemd.

Aan de eene zijde voelt hij zich gedrongen om de laatste woorden van den Heer *Rahusen* te ondersteunen, terwijl hij toch aan de andere zijde niet veel gevaar ziet in het voorstel van den Heer *Alewijn*.

Dit voorstel is echter naar de meening van spreker anders toegelicht, dan het is opgesteld. Hij had het in dien geest opgevat, dat het de meening van den voorsteller was, om de commissie die vroeger bestaan heeft weder in het leven te roepen.

Volgens de toelichting echter zal er een strijd worden uitgelokt tusschen twee deelen der provincie, dien spreker hoogst nadeelig zou achten. Hij heeft hooren zeggen dat de zaak bij de regering niet zoo geheel onbeslist is; nogthans is hij van meening dat een stuk van hier uitgaande niet zoo geheel onnut zal zijn; de behandeling der zaak levert geen gevaar op als men zich slechts boven de lokale belangen stelt en het onderwerp bedaard overweegt.

Spreker ondersteunt het voorstel zonder dat hij echter geacht wil worden met alles wat gesproken is in te stemmen. Hij is een voorstander van de doorgraving doch meent dat het een om het ander hier niet behoeft te worden uitgesteld. Het voorstel vat hij in een algemeenen zin op, niet in de speciale zin, dat de te volgen rigting een punt van behandeling zal worden. Wanneer de voorsteller de verzekering geeft dat dit laatste zijne bedoeling niet is, dan zal spreker voor het voorstel stemmen.

De Heer *Koenen* geeft te kennen dat het zijne bedoeling is geweest te wijzen op het gevaar om de eene localiteit boven de andere localiteit te ondersteunen. Wil men zich bepalen tot het ondersteunen van het voorstel der regering, dan is het eene andere zaak, dan staat men een algemeen belang voor en daartoe wil spreker gaarne mede werken. Hij is van meening dat de voordragt nu door de regering gedaan, te verkiezen is boven de vroegere voordragt.

De Heer *Smit* erlangt nogmaals het woord en zegt, dat men de zaak in het algemeen moet behandelen, vooral omdat de regering die in het groot moet overzien. Het kan niet de bedoeling zijn om thans eene bepaalde rigting aan te geven, daartoe is een vooraf gegaan onderzoek van technici noodig, men moet daaromtrent de belanghebbenden hooren, en het advies van Gedeputeerde Staten kennen.

Spreker acht het wenschelijk dat het voorstel, in algemeene strekking opgevat, eenstemmig worde aangenomen, omdat daaruit zal blijken dat men een spoorweg verlangt.

Is het echter de bedoeling dat de rigting ter sprake zal worden gebragt, dan verlangt spreker dat het voorstel eenstemmig worde afgestemd.

De Heer *van Vollenhoven* kan zich niet vereenigen met het gevoelen dat men strijd over locale belangen moet vermijden.

Hij verlangt de afdoening van de zaak der spoorwegen, doch niet anders dan na rijp beraad.

Spreker herhaalt dat wanneer de regering onzeker is omtrent de te volgen rigting, deze vergadering haar moet voorlichten; er moet *eene magt* zijn die zegt wat het provinciaal belang vordert; bij deze vergadering moeten de locale belangen wijken voor de algemeene gewestelijke belangen; hoe moeijelijk het nemen eener beslissing ook zij, men mag daarvoor niet terugdeinzen.

De Heer *Alewijn* zegt dat het zijne bedoeling niet is om te veel het locaal belang voortestaan en dat de daarvoor bestaande vrees ongegrond is. Hij heeft alleen gewezen op het onbepaalde van het voorstel der regering en op de wenschelijkheid dat het midden der provincie zou worden doorsneden door den spoorweg. De enkele aanwijzing der steden Haarlem en Amsterdam laat de zaak te veel in het onzekere. Een weg over Haarlem zou voor Amsterdam niet veel voordeel opleveren, daar zoude hij ook als hij Amsterdammer was tegen opkomen.

Spreker wil echter niet in details komen, maar volgaarne alles aan de te benoemen commissie overlaten.

De Heer *Koenen* acht de conclusie van het voorstel in strijd met hetgeen tot toelichting daarvan is gezegd en zoude alsnog eene wijziging van het voorstel wenschelijk achten.

Ook de Heer *Smit* dringt er op aan dat de voorsteller alsnog zijn voorstel wijzige.

De Voorzitter merkt echter op dat geen amendement op het voorstel is ingediend en dat dus het voorstel zoo als het ligt, hier alleen een punt van behandeling is.

De vraag of het voorstel in overweging zal worden genomen wordt thans in stemming gebragt; 40 leden verklaren zich er voor en 22 leden er tegen.

Nadat nog eenige discussie is gevoerd over de wijze waarop de commissie in het voorstel bedoeld zal worden benoemd, wordt besloten dat de vergadering tot de benoeming daarvan is de volgende bijeenkomst zal over gaan.

In de bijeenkomst van den 11den Julij zijn tegenwoordig geweest 59 leden.

Na de goedkeuring der notulen is door den voorzitter medegedeeld, dat bij hem is ingekomen een schriftelijk voorstel betreffende de zaak der spoorwegen, onderteekend door den Heer *Jolles* en 15 andere leden der vergadering.

Dit voorstel wordt voorgelezen en daarna gedeponeerd om na de afdoening der zaken die aan de orde zijn nader te worden voorgebragt.

In behandeling wordt genomen het rapport der commissie, welke onderzocht heeft het adres aan Z. M. van den raad der gemeente *Zijpe*, om toepassing van art. 3 der wet op het lager onderwijs, ter gedeeltelijke voorziening in de kosten van aankoop en inrigting eener school en onderwijzerswoning aan de St. Maartensbrug en van vergrooting der school in den Anna Poulowna polder.

De commissie acht nadere toelichting noodig, voor zooveel betreft de som die de gemeente in de bedoelde kosten zal bijdragen, en voor zooveel betreft de doelmatigheid der voorgedragen vergrooting van de school in den *Anna Paulowna polder*, waartegen bezwaren zijn geopperd.

De commissie adviseert om de stukken aan Gedeputeerde Staten te renvoijeren, met uitnoodiging om in de najaarsvergadering nader hun gevoelen omtrent deze zaak kenbaar te maken.

Overeenkomstig dit advies is besloten.

Thans wordt aan de orde gesteld het rapport der commissie, betreffende de aanvraag om een provinciaal subsidie over 1861, ten behoeve der stoombootreederij voor het slepen van schepen aan het *Nieuwediep*.

Tot toelichting dezer aanvrage is overgelegd de rekening der reederij over 1859 en een staat der bevaren vrachten en gemaakte onkosten.

De conclusie van het rapport strekt om het gevraagde subsidie toe te staan, onder uitdrukkelijk beding echter dat het tarief der sleeploonen wederom zal worden verminderd en dat wel met een bedrag van minstens 5 ten honderd.

Deze conclusie wordt met 40 tegen 16 stemmen aangenomen.

Daarna komt in behandeling de begrooting van de enkel provinciale en huishoudelijke begrooting voor de dienst van 1861.

De 7 eerste hoofdstukken der uitgaven, alsmede de 1e afdeeling van het VIII Hoofdstuk worden zonder stemming aangenomen.

De commissie welke de begrooting heeft onderzocht heeft voorgesteld om den post sub Hoofdstuk VIII Afd. 2, Art. 1, met *f* 1800. te verminderen, zijnde het bedrag der subsidien ten behoeve der genees-, heel- en verloskundige scholen te *Haarlem*, *Alkmaar* en *Hoorn*.

Over dit voorstel worden de discussien geopend.

De Heer *Rutgers van Rozenburg* kan zich met de voorgestelde vermindering niet vereenigen. Hij had gehoopt dat een der leden van de commissie de zaak zou hebben toegelicht. Het voorstel, zegt spreker, is een gevolg van de gemaakte bezwaren van geneeskundigen aard.

Dit is echter een terrein, waarop hij zich niet zal begeven. Zonder de zaak te bestrijden of te ondersteunen zal hij alleen op den stand van zaken de aandacht vestigen en op de wijze waarop de bijdragen zijn verleend.

De geneeskundige scholen zijn met medewerking van de Staten opgerigt.

Tot het oprigten der school te *Haarlem* b. v., is in 1826 door den Koning concessie verleend op voorstel van Gedeputeerde Staten, onder toekenning van een subsidie uit provinciale fondsen,

Het is nu de vraag of de Staten geregtigd zijn om, na in het provinciaal belang met de gemeentebesturen te hebben medegewerkt tot het vestigen van geneeskundige scholen, door het weigeren der subsidiën de koninklijke besluiten, krachtens welke die scholen zijn gevestigd, illusoir te maken.

Het is ook de vraag of het voorstel is overeen te brengen met het besluit ten vorigen jare genomen en met het schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken medegedeeld in de najaars-vergadering van 1859. De minister heeft daarbij gezegd dat de magtiging tot de oprigting der scholen niet kan worden ingetrokken, zonder dat zulks door de betrokken gemeentebesturen wordt gevraagd.

Hieruit schijnt te volgen dat de minister van oordeel is dat de provincie verpligt is de subsidiën te blijven verleenen, zoolang de scholen door de gemeenten in stand worden gehouden.

Van de opheffing der scholen is nu echter bij de gemeente-besturen geene quaestie geweest.

Spreker merkt ten slotte nog op dat de provinciale begrooting aan de goedkeuring des konings moet worden onderworpen en wil niet beslissen of die begrooting zal worden goedgekeurd, wanneer uitgaven, die bij koninklijke besluiten zijn opgelegd, daarop niet voorkomen.

De Heer *Büchner* meende dat na al hetgeen vroeger over deze zaak is gezegd, geene verdere toelichting meer noodig zoude zijn.

Hij doet een beroep op het reglement goedgekeurd bij Z. M. besluit van 6 Januarij 1823, no. 176. Bij art. 4 van dat reglement is bepaald, dat meerdere provincien zich onderling kunnen vereenigen om gebruik te maken van een en dezelfde school.

De geest van dit artikel brengt dus mede dat niet een in elke provincie eene school zal gevestigd zijn.

De commissie die over deze zaak werd geraadpleegd adviseerde om in het geheele rijk slechts twee scholen op te rigten, eene te *Amsterdam* en eene te *Brussel*. De minderheid der commissie echter was van meening dat er meer scholen moesten zijn en dit heeft aanleiding gegeven dat men tot de oprigting van meer scholen vrijheid heeft gelaten.

Alleen *Noord-Holland* heeft dit zoo opgevat, dat er meer dan eene school moest zijn. In *Zuid-Holland* zoowel als in *Zeeland* vindt men slechts eene school en in de overige provincien bestaan er in het geheel geene.

Al ware nu in alle vier de scholen het onderwijzend personeel en de gelegenheid tot het geven van onderwijs voldoende, zoude het dan nog in het belang der provincie zijn de *vier* scholen te subsidieren?

Er is thans overvloed van geneeskundigen; wanneer dus de gemeenten het behoud der scholen noodig achten, laten zij ze dan zelf in stand houden.

Wat de juridieke gronden aangaat, rekent spreker op de toelichting die door andere leden zal worden gegeven.

De Heer *Smit* zal niet spreken over het nut of het nuttelooze van het bestaan van 4 clinische scholen. Hij wil

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDE EN ZONEN.

n vragen of het raadzaam is bij de behandeling der [oo]ting eene zoo belangrijke zaak als in transitu doen.

[D]e begrooting is volgens hem eenvoudig eene tauxatie [i]nkomsten en uitgaven, een financieel corollarium van [ga]en op wetten, besluiten of verordeningen steunt; als dit niet in het oog houdt, loopt men gevaar dwalin[g]e begaan.

[O]mtrent ieder post der begrooting, als die voor tractementen, voor kosten der krankzinnigen, enz. zou twijfel [kunn]en worden geopperd; men is daardoor echter niet [gere]tigd er zijne stem aan te ontzeggen, want die uitga[ven s]teunen op wetten, besluiten of verordeningen. Niet [de be]grooting geeft het leven aan die uitgaven; vergeet [men] dit, dan wordt alles op losse schroeven gezet.

[Spr]eker toont door een voorbeeld aan hoe gevaarlijk [het is] zoo op eens in het voorbijgaan bij de behandeling [der b]egrooting over eene zaak te beslissen.

[De]rs geneeskundige scholen ontleenen hare kracht niet [aan d]e begrooting, maar uit de Koninklijke besluiten 1824 en 1826, waarbij is bepaald dat de helft der [...]n zal komen ten laste der provinciale begrooting.

[Spr]eker is overtuigd dat die begrooting niet zal worden [goedg]ekeurd wanneer daarop deze subsidien niet voorko[men]; en zal men zich daaraan nu wagen?

[Af]gescheiden van het hoofdbeginsel vordert ook de bil[lijkhe]id dat het subsidie aan al de vier scholen worde ver[leend], omdat het nog niet is uitgemaakt welke school de [beste] is, en welke zooveel minder goed is.

[Spr]eker beroept zich op de vroeger ingewonnen berig[ten] die voor de scholen, waarvan sprake is, gunstig [luiden], en leest het slot voor van eene missive van de pro[vincia]le geneeskundige commissie te *Haarlem*.

[Ui]t de gemeente-besturen zich gunstig over de scholen [uitlat]en is misschien een zaak waaraan minder groot ge[wigt] kan worden gehecht. Nu echter mannen als de le[den] der provinciale commissie op het behoud der scholen [aandr]ingen, wil spreker er zich niet tegen verklaren.

[Hi]j doet de vraag of het wel zoo zeker is dat de genees[kundi]ge school te *Amsterdam* alleen goed is. Zijns inziens [kan] de vergadering zich niet met het voorstel der com[missi]e vereenigen; des noods zou zij eene commissie kun[nen] benoemen om over deze zaak in overleg met de Re[gerin]g te treden.

[De] heer *Jolles* verklaart zich mede tegen de conclusie [van h]et rapport. Hij is niet overtuigd, dat door het wei[geren] van het subsidie de opheffing der scholen zal wor[den] geprovoceerd.

[Spr]eker meent echter dat de vergadering, wanneer zij [overt]uigd is van de noodzakelijkheid van de opheffing der [schol]en, niet verpligt is het subsidie te verleenen. Volgens [de p]rovinciale wet is zij alleen verpligt die uitgaven op [de b]egrooting te brengen, die bij de wet aan de provincie [zijn] opgelegd.

[De]n Heer *Büchner* doet het leed dat de Heer *Smit* de [discu]ssie heeft geopend over de scholen zelve en over de [provi]nciale commissie. Onderscheiden leden dezer com[missi]e zijn leeraren aan de scholen.

[Spr]eker beroept zich op de staats-commissie voor de [...]n op de uitoefening der geneeskunde en ook op de [v]erslagen van Gedeputeerde Staten over 1858 en 1859, [uit w]elke laatste blijkt dat te *Hoorn* te weinig docenten [zijn], dat te *Alkmaar* geen praktisch onderwijs kan wor[den] gegeven, door gebrek aan lijken. Van de school te [Haar]*lem* wordt gezegd, dat zij beantwoordt aan de eischen, [die a]an eene dergelijke inrigting kunnen gesteld worden; [in w]elke uitdrukking de erkenning ligt opgesloten dat [die] eischen niet groot kunnen zijn; en hoe kan men ook [van] menschen die met andere werkzaamheden overladen [zijn] verwachten dat zij behoorlijk onderwijs zullen geven. [T]e *Amsterdam* is men er op bedacht geweest om de vak[ken] van het onderwijs te splitsen, en daar onthouden de [...] leeraren zich van de praktijk.

[D]e Heer *Asser* merkt op dat ten vorigen jare is be[sloten], de subsidien nog slechts voor 1860 te verleenen [en z]ich tot de regering te wenden, met verzoek de beslui[ten, w]aarbij de scholen te *Haarlem*, *Alkmaar* en *Hoorn* [zijn] opgerigt, in zooverre te wijzigen, dat in de provincie [best]aan maar ééne school zal behoeven gevestigd te zijn. [D]e zaak is dus hier in hoofdzaak reeds beslist. Men [heef]t nog slechts voor 1860 subsidië verleend en ge[oord]eeld dat men door de koninklijke besluiten niet voor [het] vervolg verbonden was.

[U]it het tweede gedeelte van het besluit blijkt dat de [verg]adering slechts ééne school wil hebben.

[I]n de November vergadering is het antwoord van den [mini]ster ter tafel gebragt, met voorstel om het voor ken[nisge]ving aan te nemen. Spreker gaf reeds toen zijne [...] te kennen dat men door den brief voor kennisgeving te nemen zou schijnen zich te vereenigen met de ziens[wijz]e van den minister. De toenmalige voorzitter zeide [eche]r dat dit het geval niet was en dat de zaak toch [zeer] goed bij de behandeling der begrooting weder ter [spra]ke kon worden gebragt.

[D]e zaak behoort dus wel degelijk thans hier te huis.

[S]preker herinnert aan het reglement door den Heer [Büch]*ner* aangehaald, dat de basis is waarop de scholen [rust]en. Bij het laatste artikel van dat reglement is aan [Ged]eputeerde Staten opgedragen jaarlijks een verslag van [den] staat der scholen aan den minister in te zenden en de [wijz]igingen en verbeteringen voor te stellen, welke de on[derv]inding hen als nuttig en gepast zal hebben doen kennen. [M]en behoeft dus niet te wachten tot de gemeente-be[stur]en de opheffing der scholen verzoeken.

[W]anneer men thans geene demonstratie doet, dan zal [men] nooit tot een eind komen en zal de bestaande toe[stan]d voortdurend worden bestendigd.

[D]e Heer *Elias* bestrijdt de meening dat ten vorigen jare [zou] zijn besloten de subsidien alleen voor 1860 toe te staan [en] ze over 1861 niet meer te verleenen.

[E]r staat in het besluit dat de subsidien *nog* voor 1860 [zull]en worden verleend; de Heer *Asser* heeft er het woord [slech]*ts* bijgevoegd, dat er echter niet staat.

[M]en heeft de subsidien verleend, omdat men meende [dat] de provincie daartoe verbonden was, tot dat Z. M. de [sch]olen zou intrekken, omdat zij tot de oprigting der [sch]olen heeft medegewerkt. Het blijkt uit de motieven [van] het uitgebragt rapport, dat dit de bedoeling was. [And]ers kwam ook het tweede gedeelte van het besluit niet [te] pas.

Het is hier geen eigenlijk gezegd subsidie, geen aalmoes aan eene desolate zaak, zoo als wel eens gegeven wordt, maar veeleer eene verpligte bijdrage, waartoe de provincie zich verbonden heeft, en tot de voldoening waarvan zij, naar sprekers oordeel, zelfs in regten zou gehouden zijn.

De Heer *Koenen* zegt, dat hij er zich moeijelijk toe kan leenen om op den duur subsidien toe te staan, die niet goed besteed zijn.

Met de beschouwingen van den Heer *Smit* kan hij zich wel vereenigen, maar hij deelt toch ook de opinie van den Heer *Büchner*. De weg die men nu moet bewandelen is deze: Men moet eene commissie benoemen om naauwkeurig te onderzoeken of de scholen aan hare bestemming voldoen en om de middelen ter verbetering aan te geven. Deze commissie zou in overleg moeten treden met de besturen der gemeenten waar geneeskundige scholen bestaan. Willen die besturen zich verbinden om de scholen te verbeteren, dan bestaat er geen bezwaar tegen om de subsidien te blijven verleenen.

Spreker meent dat niet eens in alle de steden gasthuizen gevonden worden en dat dus aan de voorwaarden voor het bestaan der scholen gevorderd, niet voldaan wordt.

Wanneer de vergadering overgaat tot het benoemen eener commissie, dan voldoet zij aan hare verpligting en werkt welligt mede tot het bespoedigen van het tot stand komen der lang verwachte geneeskundige regeling.

De Heer *Asser* vraagt, naar aanleiding van hetgeen de Heer *Elias* gezegd heeft, verschooning zoo hij abusivelijk de bewoordingen van het ten vorigen jare genomen besluit niet juist heeft weder gegeven.

Hij blijft echter bij zijn gevoelen, dat het niet in de bedoeling van dat besluit lag, dat de vergadering zich tot het geven van subsidie verbonden rekende.

De Heer *Smit* meent, dat door den Heer *Elias* voldingend is betoogd, dat de zaak ten vorigen jare niet is beslist. De Heer *Asser* beroept zich op het reglement van 1823. Doch dit is bij de later genomen besluiten des Konings uitgewerkt en bij die besluiten is de toestand der scholen geregeld. Deze zijn de basis waarop de scholen rusten.

De benoeming eener commissie acht spreker wenschelijk; daardoor zal men tot het uit den weg ruimen van het twistgeding komen. De commissie zal in de gelegenheid zijn de zaak goed te onderzoeken en in haar geheel te overzien; zij kan met de gemeentebesturen en met de regering in overleg treden. Spreker adviseert om inmiddels de subsidien voor 1861 toe te staan.

De Heer *Teding van Berkhout* zegt dat deze zaak voor hem van een teederen aard is; hij is het eens met den Heer *Büchner* doch niet met den Heer *Koenen*, voor zooveel betreft het benoemen eener commissie. Het is wenschelijk dat de clinische scholen ten spoedigste worden opgeheven; de benoeming eener commissie zou de opheffing vertragen. Spreker acht de vergadering door de koninklijke besluiten niet zoo gebonden als men het heeft doen voorkomen.

De Heer *Perk* herinnert dat de zaak der geneeskundige scholen reeds herhaalde malen hier in behandeling is geweest. Er zijn tegen die scholen vele bezwaren ingebragt. Men had mogen verwachten dat die zouden zijn wederlegd. Dit is echter het geval niet; de bedenkingen zijn zelfs eenigermate erkend.

Volstrekte verpligting tot het verleenen der subsidien bestaat er volgens spreker niet. Hij is overtuigd van de ondoelmatigheid der uitgaaf en meent dat men zich niet moet laten terughouden van het weigeren der subsidien, door de vrees dat de begrooting niet zal worden goedgekeurd.

De Heer *van Vollenhoven* doet de vraag, wat het lot der scholen zal zijn, wanneer het subsidie zoo op eens geweigerd wordt. Nu is alles geregeld overeenkomstig de middelen die ten behoeve der scholen beschikbaar zijn. Eene wijziging der reglementen op regelmatige wijze zal niet mogelijk zijn. De gevolgen zullen voor de leerlingen treurig zijn; in het midden van hunnen studietijd zullen zij hunne studie gestoord zien. Spreker is voor een nader onderzoek der zaak hetzij door eene commissie, hetzij door Gedeputeerde Staten.

De Heer *van Akerlaken* resumeert al hetgeen reeds in vorige jaren ten aanzien der clinische scholen in deze vergadering is voorgevallen en waaruit blijkt dat men zich reeds tweemaal met groote meerderheid tegen het voorstel tot intrekking der subsidien heeft verklaard, en heeft gemeend daartoe niet bevoegd te zijn.

Spreker vraagt of de vergadering zich zelve gelijk blijft, wanneer zij thans de subsidien weigert.

Tot de oprigting der scholen hebben in der tijd aanleiding gegeven, de klagten die van het platte land uitgingen over de gebrekkige uitoefening der geneeskundige praktijk aldaar, waarmede veelal de barbiers zich inlieten; het doel der oprigting dezer scholen is geweest dat de geneeskundige dienst ten platten lande voortaan door goed onderwezen menschen zou worden uitgeoefend, niet door hooggeleerde heeren, die aldaar geen bestaan zouden vinden. De plattelandsbewoners kunnen thans voor weinig geld in hunne nabijheid geneeskundige hulp vinden; zeer nadeelig zal het voor hen zijn, wanneer zij genoodzaakt worden in het vervolg die hulp op verren afstand en voor veel meer geld, bij anderen te zoeken.

De Heer *Teding van Berkhout* merkt op dat men tegen het voorstel bezwaren heeft geopperd, om het verrassende er van; die bezwaren deelt spreker niet; het weigeren der subsidien heeft nog niet de opheffing der scholen ten gevolge; is de zaak werkelijk van zoo groot gewigt en stellen de gemeente-besturen er zooveel belang in, dan zullen zij de geringe som van *f* 600 wel weten te vinden.

Voor het nemen van een besluit is het thans een zeer geschikte tijd; doet men het nu niet, wanneer zal men het dan doen.

De docenten aan de scholen zijn geen professoren, die in het geven van onderwijs alleen hun bestaan vinden.

Er is thans eene overbevolking van geneeskundigen en er behoeft dus geene vrees te bestaan, dat men er weer toe zal komen de barbiers als geneeskundigen te gebruiken. Het is noodig dat men zich bepale tot een meer beperkt en geconcentreerd onderwijs; spreker gelooft niet dat dit eene verhooging van den prijs der geneeskundige hulp zal ten gevolge hebben.

De voorzitter raadpleegt de vergadering of niet de zaak thans genoeg is toegelicht; hij merkt nog op, dat hier niet zoo zeer moet worden gelet op het belang der docenten aan de scholen, als wel op dat der jongelingen, die op eens van het onderwijs zouden worden verstoken.

De Heer *Koenen* legt nu een schriftelijk voorstel over, tot het benoemen eener commissie. De vraag of dit voorstel in overweging zal worden genomen, zal nader aan de orde worden gesteld.

Het voorstel der commissie wordt in stemming gebragt en verworpen met 39 tegen 20 stemmen, zoodat de post der begrooting sub Hoofdstuk VIII Afdeeling 2, art. 1 op het door Gedeputeerde Staten voorgedragen bedrag wordt behouden.

Naar aanleiding van den post onder Hoofdstuk VIII afd. 5, art. 7 op de begrooting gebragt voor het ontwerpen der kaart tot aanwijzing, hoe de provincie uit verschillende waterschappen is zamengesteld, betuigt de Heer *Koenen* zijne erkentelijkheid aan Gedeputeerde Staten voor de zorg en moeite aan het maken dezer kaart besteed. Hij vraagt of het de bedoeling is, om ook van de overige gedeelten der provincie zoodanige kaart te doen maken en die dan te doen graveren.

De Heer *van Akerlaken* acht het wenschelijk dat worde overgegaan tot het vervaardigen der overige deelen van de kaart en dat er exemplaren van worden gedrukt.

De voorzitter geeft te kennen, dat het voornemen is, om met het vervaardigen der kaart van de provincie voort te gaan, doch dat hij omtrent het drukken der kaart geene toezegging kan doen; het zal de vraag zijn of het mogelijk is deze kaart in druk te doen brengen; dit zal tot een punt van onderzoek worden gemaakt.

De overige posten der begrooting zoo in uitgaaf als in ontvang geven tot geene discussie aanleiding en worden achtereenvolgens goedgekeurd.

De begrooting wordt daarna in haar geheel vastgesteld.

Thans komt in behandeling het voorstel van Gedeputeerde Staten tot heffing van opcenten op 's rijks directe belastingen.

Dit voorstel wordt aangenomen.

Daarna wordt in behandeling gebragt het rapport der commissie die onderzocht heeft het adres van *B. Tideman*, notaris te *Amsterdam* en mede-eigenaar van den *Zuider of Graftermeer*, houdende verzoek om te willen vaststellen dat de *Zuider* of *Graftermeerpolder* zijn hemelwater zal lozen op den boezem van den *Eilandspolder*, tegen billijke jaarlijksche schadevergoeding, en aan Gedeputeerde Staten op te dragen om, zoo dit niet in der minne tusschen belanghebbenden wordt geregeld, de noodige plaatselijke verordeningen en de jaarlijksche vergoeding te bepalen.

De commissie erkent dat de uitmaling van den *Graftermeer* op den *Eilandspolder*, om meer dan ééne reden te verkiezen is boven die op het *Groot Noord-Hollandsch Kanaal*. Zij adviseert nogthans tot afwijzing van het gedaan verzoek, voornamelijk op grond dat de verpligting om het water van den meer te brengen op het kanaal, waarover de adressant zich beklaagt, een last is die door de bedijkers vrijwillig bij overeenkomst op den *Graftermeer* is gelegd; en dat eene tusschenkomst van de Provinciale Staten, waarbij die overeenkomst werd ter zijde gesteld, alleen haren grond zou kunnen vinden in eene verandering in den feitelijken toestand, waarvan niets is gebleken.

Sedert dit rapport is uitgebragt heeft de Heer *Tideman*, door de dagbladen van het advies der commissie onderrigt, een nader adres ingediend strekkende om den grond van dat advies te bestrijden.

Art. 3 van het door de commissie bedoelde contract van 24 Junij 1845 behelst, volgens den adressant, wel een verbod om water uit den *Eilandspolder* in den *Graftermeer* in te tappen, maar daarmede is door geen der partijen bedoeld, en niemand kan er uit lezen, dat men een altijddurend verbod van uitmaling heeft willen contracteren. Partijen dachten toen aan geene andere dan aan de uitmaling op het *Noord-Hollandsch Kanaal*; de onderhandeling over het uitmalen op den *Eilandspolder* was ter zijde gesteld door den te hoogen eisch van het polderbestuur.

De adressant beweert bovendien dat het besluit der Staten van November 1857, waarbij het bijzonder reglement van bestuur voor den *Eilandspolder* is vastgesteld, den regtstoestand van de beide waterschappen en hunne onderlinge verhouding geheel heeft veranderd; dat het contract van 1845 niet zou zijn aangegaan, indien de regtstoestand toen geweest was zooals nu, en dat dit contract behalve ten opzigte van de betaling der lasten, door het zoo even vermelde besluit der Staten is vervallen.

Voorts wordt in het adres gezegd dat de twee waterschappen thans zijn perceelen, van welke het eene geheel door het andere ingesloten is; zoodat volgens art. 715 van het Burgerlijk Wetboek het groote perceel aan het kleine uitweg moet verleenen, dat is in dit geval, uitweg voor het hemelwater.

De adressant herhaalt derhalve het verzoek bij zijn eerste adres gedaan.

De Heer *de Lange* wenscht naar aanleiding van dit tweede adres, het uitgebragt rapport nader toe te lichten. De commissie, zegt hij, heeft zich niet verdiept in de quaestie of de vergadering bevoegd zoude zijn om hier een besluit te nemen, omdat er in de gegeven omstandigheden toch geene termen voor zouden bestaan, en wel op grond dat er in der tijd eene overeenkomst is aangegaan tusschen de bedijkers van den *Graftermeer* en de besturen van den *Eilandspolder*, ten aanzien der wederzijdsche belangen. Zoo de Staten al bevoegd zijn om deze overeenkomst op zijde te leggen, moeten zij daartoe toch niet overgaan, dan alleen wanneer er in de omstandigheden eene aanmerkelijke wijziging is gekomen. Dit nu is het geval niet; de omstandigheden zijn niet veranderd.

De eenige vraag is nu nog slechts: heeft de commissie het contract goed begrepen? dit betwist de Heer *Tideman* in het nader door hem ingediend adres, waarin hij beweert, dat met de bepaling van art. 3 van het contract door geen der partijen een altijd durend verbod van uitmaling op den *Eilandspolder* is bedoeld. Deze stelling wordt echter door den adressant zelven wederlegd, waar hij zegt, dat de onderhandeling over het uitmalen op den *Eilandspolder* was ter zijde gesteld, door den te hoogen eisch van het polderbestuur. Hij legt dus zelf de bedoeling der bepaling bloot. Het contract in zijn geheel regelt daarenboven, hoe de *Graftermeer* met de minste schade zal uitmalen op het kanaal.

Spreker aarzelt te wederleggen het tweede argument van den adressant, betreffende het verleenen van eenen *uitweg*, omdat dit argument bijna geen wederlegging behoeft. De adressant heeft slechts den duiker te herstellen, dan heeft hij den verlangden uitweg niet noodig.

De eigenaar van een land, die een notweg heeft over een brug, zoude met even veel regt, wanneer de brug was inge-

vallen, in plaats van die te herstellen, eenen uitweg over het land zijner buren kunnen vorderen.

Spreker zegt ten slotte, dat het der commissie aangenaam zoude zijn, wanneer in der minne eene wijziging van het contract kon worden tot stand gebragt.

Overeenkomstig het advies van de commissie wordt besloten op het verzoek van den Heer *Tideman* afwijzend te beschikken.

Vervolgens wordt de door Gedeputeerde Staten ingezonden opgaaf van door hen goedgekeurde keuren van waterschappen voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde wordt gesteld het boven reeds genoemd schriftelijk voorstel van den Heer *Jolles* en 15 andere leden.

De onderteekenaars van dit stuk geven daarin te kennen, dat, wanneer overeenkomstig het voorstel van den Heer *Opperdoes Alewijn* aan eene commissie wordt opgedragen het ontwerpen van een adres, het doel van den voorsteller, naar zij vreezen, niet zal worden bereikt.

De strekking van evengenoemd voorstel toch is deze, dat bij de daarstelling van een spoorweg van het *Nieuwediep* door *Noord-Holland* worde aangenomen de rigting van het *Nieuwediep* door het volkrijkste deel van *Noord-Holland* naar *Amsterdam*, en dat niet facultatief worde gelaten de rigting van het *Nieuwediep*, hetzij naar *Haarlem*, hetzij naar *Amsterdam*.

De onderteekenaars vereenigen zich volkomen met dit denkbeeld, doch meenen dat een adres, ook al wordt het met den meesten spoed opgesteld, welligt niet kan worden vastgesteld dan nadat de zaak der spoorwegen reeds bij de Tweede Kamer ten einde is gebragt.

Zij stellen daarom voor te verklaren: — dat de vergadering bij eene zeer gewenschte aanneming van het tegenwoordig ontwerp, tevens in het belang van dit gewest eene rigting van den spoorweg in *Noord-Holland*, in bovengemelden zin, noodzakelijk acht, namelijk van het *Nieuwediep* op *Amsterdam*, door het volkrijkste gedeelte der provincie.

De onderteekenaars stellen verder voor, Gedeputeerde Staten uit te noodigen, deze zienswijze der vergadering aan de hooge autoriteit kenbaar te maken.

De taak der commissie zal daardoor vervallen en het doel van den Heer *Opperdoes Alewijn* evenwel zijn bereikt. Ten blijke hiervan heeft deze het stuk mede onderteekend.

De Heer *Jolles*, tot toelichting van het voorstel toegelaten zegt, dat de onderteekenaars zich hebben geplaatst op het standpunt gisteren door de vergadering ingenomen.

Zij zijn van oordeel geweest dat de taak der commissie hoogst moeijelijk en bijna niet voldoende te bereiken zoude zijn.

Wanneer men zich hier in bijzonderheden omtrent de rigting der spoorweglijn zou willen verstaan, is het te vreezen, dat locale belangen tegen locale belangen zullen overstaan en dat men veeleer zal *afbreken* dan *opbouwen*; omtrent die bijzonderheden moet daarenboven de beslissing aan de regering en de vertegenwoordiging worden overgelaten.

De onderteekenaars hebben daarom gemeend eene opdragt aan Gedeputeerde Staten te moeten voorstellen in veel ruimeren zin; in de eerste plaats om aan hooger autoriteit de verklaring over te brengen dat de vergadering de aanneming van het tegenwoordig wetsontwerp zeer wenschelijk acht, en dat zij zonder eene bepaalde rigting in bijzonderheden aan te geven, van oordeel is, dat de spoorweglijn van het *Nieuwediep* naar *Amsterdam*, door het volkrijkste deel der provincie (de Zaanstreek), de voorkeur verdient boven de in het wetsontwerp facultatief voorgestelde lijn van het *Nieuwediep* naar *Haarlem*.

De Heer *Mensonides* wenscht eene splitsing van het voorstel, in dier voege dat eerst zal worden gestemd over de verklaring van het wenschelijke der aanneming van het bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanhangig wetsvoorstel betreffende de spoorwegen, en vervolgens over de verklaring betreffende de rigting van den spoorweg in *Noord-Holland*.

Over het eerste gedeelte van het aldus gesplitste voorstel wil spreker, om in zijn geheel te blijven, hier niet mede stemmen. Het zoude hem leed doen wanneer hij het tweede gedeelte moest verwerpen, en dit zoude hij toch moeten doen wanneer de door hem verlangde splitsing niet werd aangenomen.

Spreker legt thans een schriftelijk voorstel tot splitsing over, hetwelk door eenige leden wordt ondersteund.

De Heer *Jolles* merkt op, dat de voorstellers hebben gemeend, dat de aanneming van het aanhangig wetsontwerp de wensch der vergadering zoude zijn, en dat dit als in transitu in het voorstel is vermeld.

De Heer *Brugmans* is van oordeel, dat nu de zaak eens tot deze hoogte is gekomen, zij met de meeste eenvoudigheid moet worden behandeld.

De Heer *Mensonides*, zegt hij, verkeert in een speciaal geval; de vergadering behoeft zich daarnaar niet te schikken; hij geeft daarom dien Heer in overweging zich in deze zaak van de stemming te onthouden; daardoor zullen alle bezwaren zijn uit den weg geruimd.

Spreker is van oordeel, dat het voorstel groot nut kan hebben; de bedoeling er van is, ten minste zoo als hij vertrouwt, niet om de regering te interpelleren tot het brengen van een amendement in het wetsontwerp, maar eenvoudig om den bescheiden wensch der vergadering aan de regering over te brengen; in dien ruimeren zin wenscht spreker de aanneming van het voorstel, hoezeer hij tegen het gisteren gedaan voorstel heeft gestemd.

Ook de Heer *Smit* verzoekt den Heer *Mensonides* zijn voorstel in te trekken. Het voorstel der 16 leden is één geheel en niet voor splitsing vatbaar, al heeft de toelichting het denkbeeld daarvan opgewekt. In het vorige jaar was deze provincie miskend, nu heeft men haar bedacht, en wil de vergadering slechts een wensch ontboezemen.

Spreker zegt, dat de voorstellers geene bijbedoelingen hebben en dat hij daaromtrent den Heer *Brugmans* kan gerust stellen; zij willen het onmogelijke niet trachten te bereiken, en hebben nu alle onaangename en gevaarlijke discussie willen voorkomen.

De Heer *Mensonides* zegt, dat hij het voorstel uit een tweeledig oogpunt heeft beschouwd. Zijns inziens is het eerste gedeelte er van eenigzins in strijd met het tweede gedeelte.

Eerst wijst men op het wenschelijke der aanneming van het wetsontwerp en daarna maakt men er eene aanmerking tegen. Men dringt dus te gelijk op aanneming en op wijziging van het ontwerp aan.

Intusschen verklaart spreker zich bereid om aan het kenbaar gemaakt verlangen te voldoen en zijn voorstel tot splitsing in te trekken; tijdens de stemming zal hij zich verwijderen.

Met toestemming der vergadering wordt nu het voorstel tot splitsing ingetrokken.

Nadat de Heer *Brugmans* nog had verklaard, dat hij aan geene bijbedoelingen bij de onderteekenaars van het nu in behandeling zijnde voorstel heeft gedacht, wordt dit voorstel zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter geeft te kennen dat hij niet in de gelegenheid is geweest Gedeputeerde Staten ten aanzien van het nu aangenomen voorstel te raadplegen, maar dat hij veronderstelt, dat er bij hen geene bedenking tegen zal bestaan, om aan de daarbij gedane uitnoodiging te voldoen.

Thans wordt weder voorgebragt het voorstel van den Heer *Koenen*, tot het benoemen eener commissie, ten einde de opheffing van drie der vier clinische scholen in deze provincie voor te bereiden. Dit voorstel wordt door eenige leden ondersteund.

De Heer *Koenen*, tot toelichting van zijn voorstel toegelaten, zegt dat hij na de gevoerde discussie geene verdere toelichting noodig acht; het is nu toch duidelijk genoeg gebleken hoe moeijelijk het is, bij de behandeling der begroeting in de zaak der scholen verandering te brengen.

De Heer *van Vollenhoven* maakt de opmerking, dat de vergadering over de opheffing der clinische scholen, waarvan in het voorstel gesproken wordt, niets te zeggen heeft, zij kan alleen over het al of niet verleenen der subsidien aan de scholen eene beslissing nemen.

De Heer *Koenen* antwoordt dat in zijn voorstel alleen gesproken wordt van het *voorbereiden* der opheffing van de clinische scholen. Tot de opheffing zelve moet door de hooge regering worden besloten. De commissie kan echter door het ontwerpen van adressen enz. daartoe mede werken.

De Heer *Jolles* oppert bedenkingen tegen de woorden van het voorstel en vraagt of het niet de bedoeling is dat de in te stellen commissie zal worden onderzocht, in hoeverre er termen bestaan om in het vervolg geene subsidien ten behoeve der geneeskundige scholen toe te staan.

De Heer *Koenen* zegt dat dit reeds vroeger is onderzocht en dat het voorstel om de subsidien niet meer te verleenen is afgestemd.

De Heer *Brugmans* spoort tot voorzigtigheid aan en waarschuwt tegen het nemen van overhaaste besluiten.

Wanneer de vergadering dit voorstel aanneemt zal zij in een gewigtig beginsel hebben beslist, dan zal zij de suppressie der geneeskundige scholen, voor zooveel van haar afhangt, hebben gedecreteerd.

De te benoemen commissie zal dan ook gepraejudiciëerd zijn; zij zal niet vrij zijn; het zal als het ware eene commissie van afbraak zijn.

Spreker acht het verkeerd den aannemer met moeite bijeenhamer te ontbieden vóór dat de afbraak zelve rijpelijk is overwogen.

De Heer *Asser* gelooft dat door een vroeger genomen besluit, de zaak wel degelijk reeds in deze vergadering is gepraejudicieerd. Hij is het echter eens dat zij nog niet rijp is voor een zoo ampel mandaat als de Heer *Koenen* aan de commissie wil geven. Spreker wil daarom een middelweg aanbieden; hij stelt voor aan Gedeputeerde Staten te verzoeken de zaak weder op te vatten om eindelijk tot eene bepaalde regeling te komen.

De Voorzitter verklaart zich daartegen; Gedeputeerde Staten kunnen bezwaarlijk iets in deze zaak doen, zoolang zij de wenschen dezer vergadering niet bepaald kennen.

De Voorzitter waarschuwt even als de Heer *Brugmans* tegen het nemen van beslissingen op zoo ter loops gedane in behandeling gebragte voorstellen. Hij geeft den Heer *Koenen* in bedenking thans zijn voorstel in te trekken en de aanstaande najaars-vergadering een meer gemotiveerd voorstel te doen. Zijns inziens zoude er hier meer dan een punt te onderzoeken zijn, onder anderen ook betreffende de clinische school te *Amsterdam*.

De Heeren *Teding van Berkhout* en *Smit* ondersteunen het verzoek van den Voorzitter, dat de Heer *Koenen* zijn voorstel zal intrekken; vermits de zaak toch voor 1861 is bedoeld zal er niets mede verloren worden, wanneer zij tot de najaars-vergadering wordt uitgesteld.

De Heer *Koenen* trekt daarop met goedvinden van de vergadering zijn voorstel in.

Daar er verder geene zaken meer te behandelen zijn, wordt besloten dat het niet noodig is de vergadering veertien dagen te doen duren en wordt mitsdien de vergadering door de Voorzitter in naam des Konings gesloten.

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.